

Instrukcja do opracowania studium wykonalności dla projektów z zakresu rewitalizacji przestrzeni regionalnej

Oś VI Spójność społeczna i przestrzenna

Instrukcja ma zastosowanie do następujących naborów:

- Działanie 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – konkurs ogólny
- Działanie 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – konkurs MOF
- Działanie 6.5 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – nabór ZIT

Instrukcja została opracowana przez Instytucję Zarządzającą RPO, na podstawie uregulowań prawnych oraz metodologicznych właściwych dla perspektywy finansowej 2014-2020.

W zakresie analizy finansowo – ekonomicznej – autor Grzegorz Topolewicz

Spis treści

Wstęp.....	7
Czym jest studium wykonalności?	7
Dlaczego potrzebuję studium?.....	7
Zakres obowiązywania Instrukcji	8
Podstawa opracowania Instrukcji.....	9
1. Przyczyny realizacji projektu.....	10
1.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze rewitalizacji/obszarze oddziaływania projektu	10
1.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu	11
2. Opis projektu	13
2.1. Cele projektu	14
2.2. Przedmiot i produkty projektu	15
2.3. Rezultaty projektu.....	17
2.4. Odniesienie do kryteriów merytorycznych specyficznych	20
2.5. Opis i ocena wariantów alternatywnych	21
2.6. Powiązania z innymi inwestycjami	23
3. Zakres rzeczowy projektu	24
3.1. Lokalizacja	25
3.2. Opis techniczny projektu	26
3.3. Dostawy	27
3.4. Specyfikacja działań podejmowanych w ramach promocji projektu	27
4. Uwarunkowania prawne i organizacyjne	28
4.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego	28
4.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych	30
4.3. Pomoc publiczna	30
4.4. Inne uwarunkowania prawne	33
4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych	33
4.6. Zgodność projektu z polityką równości szans	34
4.7. Charakterystyka wnioskodawcy	38
4.8. Partnerzy i opis zasad partnerstwa	39
4.9. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu	40
4.10. Doświadczenie	41
5. Analiza finansowa.....	42
5.1. Harmonogram realizacji.....	45
5.2. Nakłady inwestycyjne i wydatki kwalifikowane	45
5.2.1. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem zasad pomocy publicznej	47
5.2.2. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem wartości dochodów netto generowanych przez projekt.....	47
5.2.3. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem pomocy publicznej oraz dochodów generowanych przez projekt.....	49
5.2.4. Mechanizm wyliczania „zysku operacyjnego”	51
5.3. Źródła finansowania	53
5.4. Koszty operacyjne	54
5.5. Analiza popytu.....	56
5.6. Przychody	56
5.7. Wartość rezydualna.....	58
5.8. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych.....	59
5.9. Trwałość finansowa projektu	61

6.	Analiza ekonomiczna.....	64
6.1.	Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu	64
6.2.	Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu	66
6.3.	Analiza kosztów i korzyści	67
7.	Analiza oddziaływania na środowisko	72
7.1.	Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	72
7.2.	Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu	73
7.3.	Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko	74
7.4.	Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody...74	
8.	Analiza ryzyka i wrażliwości.....	76
9.	Załączniki:	77
9.1.	Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym	77
9.2.	Arkusz do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody w arkuszu kalkulacyjnym.....	78
10.	Autor studium, oświadczenie i podpis Wnioskodawcy	78

Stosowane skróty

EDB	Ekwiwalent dotacji brutto, obliczony zgodnie z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz. U. z 2009 r. nr 122 poz. 1008)
IZ RPO	Instytucja Zarządzająca RPO – Zarząd Województwa Podkarpackiego
MiIR	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
Podręcznik CBA	<i>Guide to Cost-benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020</i> , D. Sartori i inni, KE 2014
Rozporządzenie nr 1303/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006
Rozporządzenie nr 1304/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006
Rozporządzenie nr 2015/207	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do (...) metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, a także zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (załącznik III)
Rozporządzenie nr 215/2014	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych
Rozporządzenie nr 480/2014	Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego
RPO	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
SW	Studium wykonalności
SWOT	Analiza pozwalająca na uporządkowanie mocnych i słabych stron przedsięwzięcia oraz szans i zagrożeń, które jego dotyczą
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
Wytyczne MRiF	Wytyczne MRiF w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014 – 2020, MR/H 2014-2020/7(2)/02/2017, 17 lutego 2017 r., https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/35599/Wytyczne_PGDPH_2014_2020.pdf
Wytyczne w zakresie rewitalizacji	Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

Wytyczne w zakresie równości szans	Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020MR/2014-2020/16(02)
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
LPR	Lokalny program rewitalizacji
GPR	Gminny program rewitalizacji
MOF	Miejski obszar funkcjonalny
ROF	Rzeszowski Obszar Funkcjonalny
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
Standardy dostępności	Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 stanowiące załącznik nr 2 do Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020MR/2014-2020/16(02)

Wstęp

Czym jest studium wykonalności?

Studium wykonalności (ang. *feasibility study*, dalej: SW) jest dokumentem, w którym przeprowadza się pogłębioną ocenę i analizę potencjału projektu. Ma ono wesprzeć proces decyzyjny poprzez obiektywne i racjonalne określenie jego mocnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń z nim związanych, zasobów, jakie będą niezbędne do realizacji projektu, a także ocenę szans jego powodzenia.

Studium, opracowane zgodnie z niniejszą *Instrukcją*, powinno dawać jasne odpowiedzi na pytania dotyczące inwestycji opisanej we wniosku o dofinansowanie:

dlaczego jest podejmowana ?	rozdziały 2 i 3 – opis przyczyn i celów
czego dotyczy?	rozdział 4 – zakres rzeczowy projektu
jakie są warunki prawne i organizacyjne jej skutecznego wykonania?	rozdział 5 – analiza prawna i organizacyjna
ile kosztuje, jakie można uzyskać dofinansowanie oraz jak wpłynie na sytuację finansową wnioskodawcy?	rozdział 6 – analiza finansowa
jakie będą ekonomiczne korzyści i koszty jej wykonania?	rozdział 7 – analiza ekonomiczna
jakie jest ryzyko związane z jej realizacją i jak mu przeciwdziałać?	rozdział 8 – analiza ryzyka i wrażliwości
jak jej wykonanie i eksploatacja będzie oddziaływać na środowisko?	rozdział 9 – analiza oddziaływania na środowisko

Dlaczego potrzebuję studium?

Studium przedstawia uzasadnienie realizacji zaplanowanej inwestycji. Pozwala na głębszą analizę i refleksję, czy dany projekt jest najlepszym środkiem do osiągnięcia zaplanowanych celów i rozwiązania konkretnych problemów, wynikających z właściwego programu rewitalizacji. Wymaga zastanowienia się nad możliwymi wariantami technicznymi i organizacyjnymi.

Prowadzi do oszacowania kosztów i korzyści wynikających z przedsięwzięcia, pozwala inwestorowi ustalić źródła finansowania, przyszłe koszty użytkowania oraz czy będzie on w stanie utrzymać je w przyszłości.

Istotnym elementem studium jest również analiza ryzyka, która pozwala na wczesne ustalenie najważniejszych zagrożeń, działań zaradczych lub – jeśli ryzyko jest zbyt duże – odstąpienie od realizacji albo poszukiwanie innego rozwiązania.

Studium jest obowiązkowym dokumentem wymagany przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów infrastrukturalnych w ramach RPO WP 2014-2020. Jego zapisy są wiążące dla wnioskodawcy.

Uwaga!

Należy unikać nadmiernego rozbudowywania opisów i podawania informacji zbędnych dla oceny wykonalności projektu.

Informacje powinny być konkretne i jednoznaczne, najlepiej poparte danymi liczbowymi.

Uwaga!

Nie należy kopiować zapisów Lokalnego/Gminnego Programu Rewitalizacji.

Informacje odnoszące się do treści LPR/GPR powinny mieć wskazany właściwy numer strony w LPR/GPR.

Zakres obowiązywania Instrukcji

Niniejsza *Instrukcja* określa zakres studium wykonalności, które jest podstawowym dokumentem wymaganym przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WP 2014-2020.

Instrukcja obowiązuje wnioskodawców i instytucje zaangażowane we wdrażanie RPO WP 2014-2020, jako załącznik do Regulaminu konkursu/naboru (przyjętego na podstawie art. 41 Ustawy wdrożeniowej).

Instrukcja dotyczy dokumentacji projektów inwestycyjnych zgłaszanych do dofinansowania w zakresie określonym w SZOOP dla osi priorytetowej VI. Spójność społeczna i przestrzenna, Działanie 6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej (konkurs ogólny i konkurs MOF) i Działanie 6.5 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Wspierane inwestycje będą uwzględniały dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych **z zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 w tym z załącznikiem nr 2 do ww. Wytycznych - Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020.**

Układ treści Instrukcji jest tożsamy (odpowiedni) do schematu układu treści w studium wykonalności danego projektu.

Zakres informacji wymaganych w SW może być dodatkowo określony w regulaminie danego konkursu / naboru.

Studium wykonalności jest opracowywane w powiązaniu z wnioskiem o dofinansowanie oraz innymi załącznikami. Informacje zawarte w studium wykonalności oraz pozostałych załącznikach muszą być ze sobą zgodne.

Uwaga!

Studium wykonalności należy sporządzić:

- **w formie papierowej i elektronicznej** – zgodnie z Regulaminem konkursu wraz z
 - **załącznikiem nr 1** analizą finansową i ekonomiczną w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym (do formy papierowej należy załączyć jego formę elektroniczną w aktywnym arkuszu Excel),
 - **załącznikiem nr 2** Arkusz do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody w arkuszu kalkulacyjnym (do formy papierowej należy załączyć jego formę elektroniczną w aktywnym arkuszu Excel).

Przedstawienie arkusza kalkulacyjnego w wersji elektronicznej nie zwalnia z obowiązku zaprezentowania w treści studium analiz i obliczeń z konkretnym uzasadnieniem.

Studium wykonalności powinno **zawierać informację o osobie/ach i firmie**, która je wykonała i powinno być **opatrzone podpisami i oświadczeniem** (zgodnie z pkt 10 studium) **osób upoważnionych do reprezentacji wnioskodawcy**.

Podstawa opracowania Instrukcji

Instrukcja powstała w celu doprecyzowania zakresu studiów wykonalności, które powinny spełniać wymogi określone w:

- Rozporządzeniu nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...),
- Rozporządzeniu nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniającym Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...),
- *Wytycznych MR w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód (...).*

Pomocniczo mają również zastosowanie:

- Rozporządzenie nr 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...) - załącznik III,
- Rozporządzenie nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006,
- *Podręcznik CBA*, 2014,
- *Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe*, MŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>
- Wytycznymi MR w zakresie rewitalizacji
- Instrukcja przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
- *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020* w tym załącznik nr 2 do ww.Wytycznych - *Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020*.
- obowiązujące przepisy i zasady rachunkowości,
- ogólnie przyjęte metody analiz finansowych i ekonomicznych.

1. Przyczyny realizacji projektu

W rozdziale tym należy przedstawić **przyczyny podjęcia realizacji projektu** oraz określić **problemy**, jakie zostaną rozwiązane w wyniku realizacji zaplanowanych działań, zgodnie z poniższymi punktami.

Przyczyny realizacji projektu powinny być spójne z diagnozą przedstawioną w LPR/GPR.

Opis powinien zawierać najistotniejsze informacje i dane statystyczne odnoszące się do zakresu i typu projektu oraz takie, które mogą mieć wpływ na jego przewidywane skutki.

Przedstawiane argumenty należy poprzeć:

- konkretnymi zapisami LPR/GPR ze wskazaniem nr stron w programie;
- aktualnymi danymi statystycznymi (lub wieloletnimi trendami) oraz określić ich źródło.

Należy unikać nadmiernego rozbudowania ww. opisów oraz zamieszczania danych zbędnych wykraczających poza problematykę rewitalizacji.

Bardzo często zdarza się, że autorzy studium wykonalności, w tym punkcie niepotrzebnie umieszczają obszerne fragmenty ogólnych dokumentów, takich jak strategie rozwoju gmin lub bazują na tekstach wypracowanych przy okazji sporządzania innych studiów wykonalności, także w innych regionach, w oparciu o inne wytyczne i instrukcje. Tymczasem punkt ten powinien być zwięzły, syntetyczny i konkretnie nawiązywać do opisywanego w studium przedsięwzięcia.

Uwaga!

Nie należy kopiować zapisów LPR/GPR, zasadnym jest natomiast przedstawienie przyczyn realizacji projektu spójnych z zapisami LPR ze wskazaniem np. numerów stron odwołujących się do konkretnych zapisów w programie rewitalizacji.

1.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze rewitalizacji/obszarze oddziaływania projektu

Punkt obejmuje informacje związane ze społeczno-gospodarczym kontekstem i przyczynami realizacji projektu. W odniesieniu do projektów rewitalizacyjnych należy uwzględnić między innymi:

- a) zwięzły opis obszaru rewitalizacji,
- b) opis negatywnych zjawisk społecznych, w odpowiedzi na które realizowany jest projekt, w szczególności: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, poziom edukacji, poziom kapitału społecznego, poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym,
- c) zwięzły opis negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizowanym z uwzględnieniem sfer:
 - gospodarczej (m.in. stopień rozwoju przedsiębiorczości, kondycja lokalnych przedsiębiorstw itp.),

- środowiskowej (m.in. przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska itp.),
 - przestrzenno-funkcjonalnej (m.in. stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, dostęp do podstawowych usług, jakość dostępnych usług, poziom obsługi komunikacyjnej, jakość terenów publicznych itp.),
 - technicznej (m.in. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, opis rozwiązań umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska itp.
- d) zwięzły opis hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- e) problemy, na rozwiązaniu których koncentruje się projekt,
- f) dotychczasowe działania podjęte i zrealizowane w zakresie rewitalizacji obszaru z opisem uzyskanych efektów (w sytuacji, gdy proces rewitalizacji obszaru rozpoczęto już dużo wcześniej) i źródła ich finansowania,
- g) ogólną charakterystykę obecnego stanu technicznego infrastruktury, której dotyczy projekt,
- h) wskazanie podstawowych danych dot. przyjętego programu działań, zmierzającego do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (LPR/GPR) w szczególności:

Podstawowe dane dot. przyjętego programu działań, zmierzającego do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji (LPR/GPR)	
Numer i data podjęcia uchwały rady gminy przyjmującej LPR/GPR	
Numer i data podjęcia uchwały przez IZ RPO WP (Zarząd Województwa Podkarpackiego) ws. zatwierdzenia LPR/GPR	
Numer stron/y w LPR/GPR, gdzie wykazano konieczność realizacji projektu złożonego do dofinansowania	

W przypadku podawania danych statystycznych należy określić ich źródło.

Należy również podać inne informacje istotne z punktu widzenia specyfiki projektu, w tym odnoszące się do kryteriów podlegających ocenie merytorycznej, określonych dla danego naboru wniosków.

1.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu

Punkt ten powinien zawierać:

- opis i analizę problemów, dotyczących interesariuszy rewitalizacji i występujących na obszarze rewitalizowanym min.: bezrobocie ubóstwo, przestępczość, poziom edukacji, poziom kapitału społecznego, poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym w powiązaniu ze sferami gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną (tylko w kontekście przedmiotu projektu),

- identyfikację konkretnych problemów, które projekt ma rozwiązać lub może przyczyniać się do ich rozwiązania oraz opis związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy zidentyfikowanymi problemami,
- sposób, w jaki projekt rewitalizacyjny (zakres rzeczowy) przełoży się na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów.

Należy uzasadnić:

- dlaczego do tej pory potrzeby nie zostały zaspokojone, a problemy rozwiązane?
- czy i w jaki sposób realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania negatywnych zjawisk?
- kompleksowość podejmowanych działań.

Należy wykazać:

- stan i funkcje jakie obecnie posiada infrastruktura będąca przedmiotem projektu, w oparciu o którą w efekcie realizacji projektu w procesie rewitalizacji rozwiązane będą zidentyfikowane w LPR/GPR problemy.

Należy wymienić oraz scharakteryzować wszystkie grupy interesariuszy rewitalizacji i podmioty, które będą korzystały z infrastruktury, wyposażenia lub usług przewidzianych do realizacji w ramach projektu.

W przedstawionej analizie należy uwzględnić potrzeby oraz możliwości i korzyści, jakie zostaną osiągnięte dzięki realizacji projektu, dla wskazanych interesariuszy oraz grup docelowych.

Należy również precyzyjnie wskazać metodologię, dzięki której została przeprowadzona wymieniona identyfikacja potencjalnych grup odbiorców produktów projektu oraz ich potrzeb (zarówno aktualnych jak i prognozowanych) oraz wskazać czynniki mające wpływ na stopień wykorzystania powstałych usług i zasobów.

Uwaga!

Projekt zgłaszany do dofinansowania jest środkiem do rozwiązania zidentyfikowanych w LPR/GPR problemów.

Cele i zakres inwestycji, które będą opisane w kolejnych rozdziałach, muszą ściśle odpowiadać na występujące problemy.

2. Opis projektu

Projekt powinien stanowić samodzielną (pod kątem operacyjności) jednostkę analizy. Oznacza to, że powinien on obejmować wszystkie zadania inwestycyjne, które sprawiają, że efektem realizacji projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej i operacyjnej infrastruktury, bez konieczności realizacji dodatkowych zadań inwestycyjnych nie uwzględnionych w tym projekcie. Jeśli okazałoby się, że przedmiotowy projekt nie spełnia powyższego warunku (np. jest tylko jedną z faz większego przedsięwzięcia i nie jest operacyjny jako samodzielna jednostka) wówczas należy rozszerzyć przedmiot analizy o dodatkowe zadania inwestycyjne, które będą rozpatrywane całościowo, jako jeden projekt (...). Z drugiej strony, należy pamiętać, aby w sztuczny sposób nie rozszerzać zakresu projektu poprzez uwzględnianie zadań inwestycyjnych, które nie mają wpływu na zapewnienie operacyjności tego projektu, a ponadto mogą stanowić samodzielną jednostkę analizy, zaś ich cele nie są bezpośrednio powiązane z celami projektu.

- Wytyczne MRiF

Projekt rewitalizacyjny – to projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów (patrz: pkt 5 ppkt 1 lit. f Załącznika do Wytycznych) albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji (patrz: pkt 5 ppkt 1 lit. g Załącznika do Wytycznych), zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego.

- Wytyczne w zakresie rewitalizacji

Projekt składa się z całej serii robót, działań lub usług, których celem jest wykonanie konkretnego zadania. Zadania powinny w istotny sposób wpływać na funkcje obiektu lub działalność wnioskodawcy / beneficjentów. Projekt powinien:

- a) posiadać sprecyzowany cel, na którego osiągnięciu się koncentruje,
- b) mieć spójny i skoordynowany charakter, posiadać określoną funkcję techniczną i czas realizacji,
- c) powinien obejmować wszystkie działania i wydatki, które umożliwiają jego samodzielne funkcjonowanie po ukończeniu.

W kolejnych punktach tego rozdziału studium należy opisać:

- w jakim celu zgłaszany jest projekt,
- co w jego wyniku powstanie,
- oraz jakie będą jego efekty.

Opis ten będzie strategią wdrażania projektu. Określa ona uzasadnione cele, rezultaty projektu oraz niezbędne do ich osiągnięcia produkty. Rozdział może być uzupełniony przedstawieniem matrycy logicznej oraz analizy SWOT projektu.

2.1. Cele projektu

W tym punkcie należy konkretnie określić, po co zgłaszany jest projekt, dlaczego konieczne jest poniesienie znacznych nakładów finansowych i jakie są spodziewane efekty. Cele projektu powinny być logicznie powiązane z celami wskazanymi w RPO WP 2014-2020, SZOOP oraz spójne z zapisami LPR/GPR.

Cel to przyszły stan rzeczy, który jest planowany do osiągnięcia w następstwie podjętych działań. Cele wyrażają sens działania i powinny zostać określone w oparciu o analizę potrzeb (rozdział 2 SW).

Cele projektu mogą być opisane w układzie:

- cel główny (strategiczny),
- cele szczegółowe.

Cele powinny być zawsze związane z długoterminowymi korzyściami, które zostaną osiągnięte poprzez realizację projektu. W szczególności mogą one dotyczyć:

- ograniczenia istotnych problemów zidentyfikowanych w LPR/GPR,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- włączenia społeczności lokalnej,
- ożywienia gospodarczego i społecznego danego obszaru,
- ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego
- poprawy zatrudnienia i przedsiębiorczości

Wymienione wyżej przykładowe cele wymagają konkretyzacji i zindywidualizowanego podejścia w każdym projekcie, spójnego z założeniami i wizją obszaru rewitalizowanego przedstawioną w LPR/GPR.

Należy zwrócić uwagę, aby cele projektu zdefiniowane w analizie spełniały następujące założenia:

- a) jasno wskazywały, jakie korzyści społeczno-gospodarcze można osiągnąć dzięki wdrożeniu projektu,*
- b) były logicznie powiązane ze sobą (w przypadku, gdy w ramach projektu realizowanych jest jednocześnie kilka celów),*
- c) na tyle, na ile to możliwe powinny zostać skwantyfikowane poprzez określenie wartości bazowych i docelowych oraz metodę pomiaru poziomu ich osiągnięcia,*
- d) określały, czy całkowite korzyści (tzw. całościowy przyrost dobrobytu) osiągnięte w wyniku realizacji projektu uzasadniają jego koszty,*
- e) były logicznie powiązane z ogólnymi celami odnośnych funduszy, tj. wymagane jest określenie zbieżności celów projektu z celami realizacji danej osi priorytetowej programu operacyjnego.*

Wytyczne MRiF

Narzędziem, które umożliwi spełnienie ww. wymogów może być analiza SMART, która wymaga sprawdzenia celów projektu pod względem podstawowych parametrów (wskaźników oddziaływania) oraz określa ramy czasowe ich osiągnięcia.

Analiza SMART może mieć postać tabeli:

Specific (konkretny)	– czy cel jest ujęty w sposób konkretny?
Measurable (mierzalny)	– czy można zmierzyć poziom jego osiągnięcia?
Achievable/available (osiągalny)	– czy posiadamy zasoby, aby go osiągnąć?
Realistic (realistyczny)	– czy cel jest możliwy do osiągnięcia w założonym zakresie i skali oddziaływania?
Timed (określony w czasie)	– czy cel jest określony w czasie?

Podejmowane działania muszą uwzględniać specyfikę regionalną i odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, z zachowaniem odniesienia do zasad ustalonych w ramach właściwych polityk krajowych. Podczas formułowania celów projektu należy uwzględnić:

- długofalowe uwarunkowania występujących problemów,
- możliwe efekty synergii,
- spójność interwencji,
- potencjał rozwoju danego sektora.

Typowe błędy dotyczące określania celów projektu:

- 1) cele są faktycznie działaniami zaplanowanymi w projekcie, np.:
 - *celem projektu jest adaptacja budynku*
 - *celem projektu jest przebudowa...*
- 2) cele nie są mierzalne lub w projekcie nie określono wskaźników pomiaru,
- 3) brak powiązania celów projektu ze zdiagnozowanymi w LPR/GPR problemami, jeśli wcześniej nie podano konkretnych problemów występujących na obszarze rewitalizacji,
- 4) cele są nieadekwatne do zakresu projektu i potrzeb odbiorców lub nie spowodują trwałego rozwiązania problemów:
 - *celem projektu jest kompleksowe rozwiązanie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizowanym, podczas gdy projekt przewiduje tylko inwestycję w bazę lokalową danego podmiotu.*

2.2. Przedmiot i produkty projektu

W punkcie niniejszym należy krótko opisać, co będzie przedmiotem projektu (efekty rzeczowe), przy wykorzystaniu danych liczbowych i podstawowych parametrów technicznych inwestycji.

Należy pamiętać o logicznym powiązaniu zakresu rzeczowego projektu z wcześniej opisanymi potrzebami i celami projektu. Uzasadnienie powinno obejmować:

- opis przestrzeni publicznej będącej przedmiotem projektu (jeśli dotyczy), w tym wykazanie, że przestrzeń publiczna spełnia definicję określoną w SZOOP. Opis powinien zawierać podstawowe informacje dot. przestrzeni publicznej: stan techniczny, sposób zagospodarowania, utracone funkcje, obecne i przyczyn nowych funkcji, itp.;

- szczegółowe wykazanie jakie funkcje obiektów/budynków zostały utracone i konieczne jest ich przywrócenie w ramach procesu rewitalizacji. Opis powinien zawierać krótki rys historyczny obiektu/budynku, rok powstania, pełnione funkcje i sposób użytkowania, krótką charakterystykę stanu technicznego, przyczyny utraty funkcji;
- wykazanie przyczyn i konieczności nadania obiektom, budynkom nowych funkcji.

Uwaga, przedstawione informacje muszą być spójne z zapisami LPR/GPR.

Dokładniejsze informacje dotyczące zakresu rzeczowego inwestycji należy przedstawić w rozdziale 3 studium.

Planowane przedsięwzięcie należy również opisać za pomocą wskaźników produktu ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie.

Wskaźniki produktu odnoszą się do bezpośrednich, materialnych efektów realizacji przedsięwzięcia, które można zmierzyć konkretnymi wielkościami fizycznymi.

Wskaźniki produktu powiązane są bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w **projekcie i powinny być objęte wydatkami kwalifikowanymi**. Przy doborze wskaźników należy kierować się koniecznością szczegółowego zobrazowania zakresu projektu.

Każdy projekt powinien mieć przynajmniej jeden wskaźnik produktu.

Nie ma ograniczenia co do ilości wybieranych wskaźników. Jednakże należy mieć na uwadze, że każdy z nich musi być przez beneficjenta monitorowany i potwierdzony stosowną zadeklarowaną w studium wykonalności dokumentacją. Osiągnięcie wskaźników powinno zostać wykazane we wniosku o płatność końcową.

W przypadku projektów partnerskich należy wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Wskaźniki produktu są niezbędne do monitorowania postępu realizacji projektów i RPO WP 2014-2020.

Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli, np. jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
(nazwa) (czego dotyczy?, jakiego obiektu, wyposażenia?)	(jednostka)	(wartość)
Wskaźniki specyficzne dla programu		
Wskaźniki specyficzne dla projektu		

Informacje muszą być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie oraz zapisami LPR/GPR.

Wartości uzyskanych produktów wynikać będą najczęściej z protokołów odbioru robót, dostaw i usług, inwentaryzacji geodezyjnej powykonawczej i innych dokumentów związanych z rozliczeniami inwestora z wykonawcą.

Wskaźniki produktu występują z dniem odbioru i przekazania inwestycji do użytkowania.

Poza określeniem wskaźników konieczne jest przedstawienie krótkiej informacji, czego dany wskaźnik dotyczy – zgodnie z zakresem danego projektu. Należy konkretnie uzasadnić planowane do uzyskania wartości wskaźników, a także zwrócić uwagę na rzetelnie wyważone planowanie ich wartości.

Wartość wskaźników produktu powinna wynikać z konkretnych dokumentów, które będą stanowić wiarygodny ślad rewizyjny, np. protokoły odbioru. Sprawozdania z realizacji projektu i tym podobne dokumenty nie spełniają powyższego warunku. **Należy zadbać, aby dokumenty te w swojej treści jednoznacznie potwierdzały fakt osiągnięcia wskaźników.**

Ze szczególną uwagą i rzetelnością należy określić i uzasadnić wskaźniki produktu, które mają wpływ na dokonanie oceny jakościowej wniosku o dofinansowanie.

Ponadto należy zapewnić spójność podawanych danych z informacjami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie oraz załączniku nr 2 Specyfikacja dotycząca oceny merytorycznej jakościowej projektu

Należy konkretnie uzasadnić planowane do uzyskania wartości wskaźników, (np. wyliczenia z których wynika wartość wskaźnika).

Brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może wiązać się z koniecznością zwrotu części lub całości dofinansowania.

Przykład:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	1,55
Projekt dotyczy		
Pomiar uzyskanych wskaźników nastąpi na podstawie: protokołów odbioru		

2.3. Rezultaty projektu

Rezultaty opisują wpływ zrealizowanego przedsięwzięcia na grupy docelowe/interesariuszy rewitalizacji) i otoczenie społeczno-ekonomiczne, uzyskany bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu. Wskaźniki rezultatów są niezbędne do monitorowania efektów realizacji projektów i RPO WP2014-2020.

Wymagane jest podanie wskaźników ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie. Wartości należy podać zgodnie z ustaloną dla danego wskaźnika jednostką miary.

Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (rok)	Wartość wskaźnika w pierwszym roku po zakończeniu realizacji projektu	Dokumenty na podstawie których określona i rozliczona będzie wartość wskaźnika
Wskaźniki kluczowe					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)
Wskaźniki specyficzne dla programu					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)
Wskaźniki specyficzne dla projektu					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)

W pozycji „rok bazowy” należy podać wartość bazową wskaźnika, czyli stan wyjściowy sprzed rozpoczęcia realizacji projektu. Wartość bazowa wskaźnika rezultatu powinna wynosić 0.

Wartość wskaźnika w roku bazowym podajemy dla roku kalendarzowego.

Termin osiągnięcia zaplanowanej wartości wskaźników jest uzależniony od harmonogramu realizacji inwestycji. Jako wartość docelową wskaźnika podajemy wartość, której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu.

Wartości docelowe należy podać:

- w terminie zakończenia rzeczowej realizacji projektu, jeśli wskaźnik można wykazać w tym okresie (rok docelowy n) lub
- w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego we wniosku o dofinansowanie (rok docelowy n+1).

Wartości docelowe mierzone są w chwili:

- zakończenia realizacji inwestycji,
- w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego w umowie/decyzji o dofinansowaniu projektu lub, o ile wynika to ze specyfiki projektu od uruchomienia przedsięwzięcia,
- w okresie trwałości projektu, na zasadach określonych przez IZ – w przypadku wskaźników, których termin realizacji został wydłużony na wniosek beneficjenta i za zgodą IZ¹.

Uwaga!

Wartość docelową wskaźnika należy podać tylko w jednym roku, tym w którym nastąpi faktyczne osiągnięcie wskaźnika (w pozostałych kolumnach należy wpisać 0).

¹ Patrz: Wytoczne MRiF w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa, 18 maja 2017 r., MR/H 2014-2020/22(02)/03/2017

Oprócz określenia wskaźników konieczne jest:

- przedstawienie krótkiego opisu, w którym należy określić, czego dany wskaźnik dotyczy - w odniesieniu do specyfiki danego projektu
- przedstawienie konkretnego uzasadnienia dla planowanych do uzyskania wartości wskaźników wraz z kalkulacją wskazanej wartości wskaźnika.

Zaleca się formę tabelaryczną przedstawianych informacji.

W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Ze szczególną uwagą i rzetelnością należy określić i uzasadnić wskaźniki rezultatu, które mają wpływ na dokonanie oceny jakościowej wniosku o dofinansowanie. Dodatkowe wymagania

i wyjaśnienia mogą być w tym zakresie podane w dokumentacji konkursowej danego naboru wniosków. Podobnie jak w przypadku wskaźników produktu, należy liczyć się z koniecznością uzyskania zaplanowanych wartości.

Należy zapewnić spójność podawanych danych z informacjami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie oraz załączniku nr 2 Specyfikacja dotycząca kryteriów oceny.

Należy również określić źródło danych do monitorowania poziomu osiągnięcia wskaźników. Mogą to być różnego rodzaju sprawozdania, raporty na podstawie list obecności, rejestratory wejść, ewidencja sprzedaży biletów itd. Należy zadbać, aby dokumenty te w swojej treści jednoznacznie potwierdzały fakt osiągnięcia wskaźników.

2.4. Odniesienie do kryteriów merytorycznych specyficznych

Przygotowując opis przedmiotu projektu należy opisać uzasadnienie spełniania kryteriów wyboru merytorycznych specyficznych.

Zaleca się wykorzystanie formy tabelarycznej.

Lp.	Nazwa kryterium	Definicja / wyjaśnienie	Uzasadnienie spełniania kryterium
1.	Budowa nowych obiektów (jeśli dotyczy)	Czy w przypadku projektów obejmujących budowę nowego obiektu, stanowi on niezbędny element szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi, a w związku z tym przyczynia się do fizycznej, gospodarczej, społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów rewitalizowanych? Kryterium będzie oceniane na podstawie uzasadnienia w studium wykonalności, dokumentacji technicznej i decyzji administracyjnych dot. projektu.	
2.	Przeznaczenie obiektu objętego wsparciem - przywrócenie lub nadanie nowej funkcji	Czy projekt jest realizowany w celu przywrócenia lub nadania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych obiektom/budynkom/obszarom? (wyłącznie dla typu 1) Dofinansowaniem mogą być objęte projekty spełniające powyższy warunek. Kryterium będzie oceniane na podstawie uzasadnienia w studium wykonalności.	
3.	Wydatki na lokalną infrastrukturę drogową (jeśli dotyczy)	Czy w przypadku projektów obejmujących wydatki na drogi lokalne (lokalną infrastrukturę drogową) stanowią one niezbędny element szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi, a w związku z tym przyczyniają się do fizycznej, gospodarczej, społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów rewitalizowanych? Kryterium będzie oceniane na podstawie uzasadnienia w studium wykonalności.	
4.	Zakupu sprzętu i wyposażenia (jeśli dotyczy)	Czy w przypadku gdy projekt obejmuje zakup sprzętu i wyposażenia, realizacja zadania jest bezpośrednio związana z funkcją, jaką będzie pełniona przez obiekt/budynek/przestrzeń publiczną? Kryterium będzie oceniane na podstawie uzasadnienia w studium wykonalności.	
5.	Komplementarność do projektów z EFS wykazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji/Gminnym Programie Rewitalizacji	Czy w treści LPR/GPR przedstawiono projekty z EFRR i EFS i wykazano ich komplementarność?	

2.5. Opis i ocena wariantów alternatywnych

1) Na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania, że wybrany przez niego wariant realizacji projektu reprezentuje najlepsze spośród wszelkich możliwych alternatywnych rozwiązań.

2) W tym celu wnioskodawca powinien przeprowadzić analizę wykonalności, analizę popytu oraz analizę opcji (rozwiązań alternatywnych).

3) Celem analizy wykonalności jest zidentyfikowanie możliwych do zastosowania rozwiązań inwestycyjnych, które można uznać za wykonalne m.in. pod względem technicznym, ekonomicznym, środowiskowym i instytucjonalnym.

(...)

Po przeprowadzeniu analizy wykonalności, analizy popytu oraz analizy opcji wnioskodawca powinien dokonać wyboru rozwiązania do zastosowania i sformułować jego uzasadnienie

- Wytyczne MIR

Wnioskodawca powinien opisać:

- jakie rozważał sposoby rozwiązania problemów opisanych w rozdziale 2,
- jakie są ich uwarunkowania, zalety i wady,
- dlaczego wybrano wariant objęty wnioskiem o dofinansowanie.

Należy odnieść się do alternatywnych możliwych rozwiązań zakresu projektu (czyli alternatywnego projektu). Należy rozpatrywać wariantowe rozwiązania w zakresie:

- lokalizacji,
- zakresu i metody rozwiązania problemu (np. zastosowanie innej technologii),
- skali projektu.

Niewystarczająca będzie analiza:

- która dotyczy tylko porównania wariantu bezinwestycyjnego z wariantem wybranym do realizacji,
- finansowania takiej samej inwestycji za pomocą kredytu,
- różnych lokalizacji, które nie są związane z istotnymi różnicami uwarunkowań prawnych, technicznych, dostępności, kosztów i efektów przedsięwzięcia.

Podczas oceny wariantów alternatywnych należy przede wszystkim określić:

- konieczne do poniesienia nakłady i koszty przyszłej eksploatacji,
- w jakim stopniu rozwiązanie alternatywne pomoże rozwiązać problemy opisane w rozdziale 2 studium,
- jakie są uwarunkowania i czy jest ono możliwe do realizacji.

Dla projektów rewitalizacyjnych:

- a) o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej 4 mln zł analizą wariantów należy opracować z wykorzystaniem dynamicznego kosztu jednostkowego (DGC).
- b) dla projektów o mniejszej wartości analiza wariantów alternatywnych może mieć formę analizy jakościowej.

- a) **Analiza DGC** (*Dynamic Generation Cost*) opisuje, jakie mogą być koszty przedsięwzięcia przypadające na efekty związane z użytkowaniem infrastruktury. Obliczany jest z uwzględnieniem dyskontowania przepływów pieniężnych za pomocą wzoru:

$$DGC = p_{EE} = \frac{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{KI_t + WE_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{EE_t}{(1+i)^t}}$$

p_{EE} cena za jednostkę miary rezultatu;
 KI_t nakłady inwestycyjne poniesione w danym roku;
 WE_t wynik finansowy etapu eksploatacji – koszty operacyjne skorygowane o ewentualne przychody;
 i stopa dyskontowa;
 t rok, przyjmuje wartości od 0 do n ;
 EE_t miara rezultatu,

Okres analizy kosztów przedsięwzięcia powinien odpowiadać okresowi referencyjnemu analizy finansowej projektu.

Jako miarę rezultatu należy przyjąć:

Typ projektu	Miara rezultatu	Jednostka
Przebudowa obszaru przestrzeni publicznej w celu nadania nowych funkcji.	Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów przestrzeni publicznej	os

- b) **Analiza jakościowa** (wielokryterialna) polega na porównaniu poszczególnych wariantów w oparciu o ustalone kryteria. **Jest ona wymagana dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych poniżej 4 mln zł.** Przykładowe kryteria analizy:

- wymagane do poniesienia nakłady i koszty utrzymania,
- uwarunkowania (prawne, organizacyjne, środowiskowe, lokalizacyjne itd.) i realność realizacji,

- wpływ inwestycji na problematykę ograniczania problemów społecznych obszaru rewitalizowanego,
- rozwój gospodarczy, turystyczny, usług publicznych na obszarze podanym rewitalizacji,
- poprawa dostępności i jakości usług publicznych (standardów technicznych, dostępności, ciągłości usług itp.),
- poprawa standardu cieplnego i oświetlenia w budynkach,
- poprawa bezpieczeństwa użytkowników i samych obiektów,
- ochrona i poprawa jakości środowiska,
- wpływ na rozwój gospodarczy (np. promocję regionu, rozwój funkcji kulturalno-turystycznych, rozwój przedsiębiorczości i usług na obszarze poddanym rewitalizacji),
- wzrost jakości życia (np. zmniejszenie ubóstwa energetycznego, świadomości na temat zanieczyszczenia powietrza itp.).

Analiza tego typu powinna uwzględniać krótkie uzasadnienie oraz punktową ocenę spełnienia kryterium dla poszczególnych zaproponowanych wariantów. Poszczególnym kryteriom można przy tym przypisać określoną wagę, tj. współczynnik ważności danego kryterium w porównaniu do pozostałych. Preferowane powinno być rozwiązanie, które uzyska najwyższą łączną ocenę.

Przykład:

	<i>Kryterium 1</i>	<i>Kryterium 2</i>	<i>Kryterium 3</i>	<i>Suma punktów</i>
Wariant 1	...	...	...	...
Wariant 2	...	...	...	...
Wariant 3	...	...	...	...

Analiza w takiej formie może również stanowić uzupełnienie analizy DGC.

2.6. Powiązania z innymi inwestycjami

Należy zamieścić informacje o powiązaniach projektu z innymi działaniami/przedsięwzięciami w tym przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, podejmowanymi przez wnioskodawcę oraz inne podmioty:

- na obszarze rewitalizowanym zidentyfikowanym w LPR/GPR,
- dotyczących tej samej grupy odbiorców (interesariuszy),
- dotyczących tego samego lub zbliżonego problemu lokalnej społeczności.

Informacje mogą być podane w formie tabeli. Można zamieścić mapkę lub schemat ideowy powiązań.

W przypadku projektów rewitalizacyjnych niezbędne jest odniesienie się do powiązań z komplementarnymi:

- planowanymi projektami finansowanymi z EFS. Przedstawione dane muszą być spójne z zapisami LPR/GPR w zakresie komplementarności z EFS, będącej przedmiotem oceny,
- inwestycjami i działaniami realizowanymi ze środków publicznych, w tym UE w perspektywie 2007-2013 oraz 2014-2020, przedstawiając tym samym komplementarność międzyokresową (jeśli dotyczy).

3. Zakres rzeczowy projektu

Projekt powinien stanowić samodzielną (pod kątem operacyjności) jednostkę analizy. Oznacza to, że powinien on obejmować wszystkie zadania inwestycyjne, które sprawiają, że efektem realizacji projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej i operacyjnej infrastruktury, bez konieczności realizacji dodatkowych zadań inwestycyjnych nie uwzględnionych w tym projekcie. Jeśli okazałoby się, że przedmiotowy projekt nie spełnia powyższego warunku (np. jest tylko jedną z faz większego przedsięwzięcia i nie jest operacyjny jako samodzielna jednostka) wówczas należy rozszerzyć przedmiot analizy o dodatkowe zadania inwestycyjne, które będą rozpatrywane całościowo, jako jeden projekt (...). Z drugiej strony, należy pamiętać, aby w sztuczny sposób nie rozszerzać zakresu projektu poprzez uwzględnianie zadań inwestycyjnych, które nie mają wpływu na zapewnienie operacyjności tego projektu, a ponadto mogą stanowić samodzielną jednostkę analizy, zaś ich cele nie są bezpośrednio powiązane z celami projektu.

Wytyczne MRiF

Projekt składa się z całej serii robót, działań lub usług, których celem jest wykonanie konkretnego zadania. Zadania powinny w istotny sposób wpływać na funkcje obiektu lub działalność wnioskodawcy / beneficjentów. Projekt powinien:

- a) posiadać sprecyzowany cel, na którego osiągnięciu się koncentruje,
- b) mieć spójny i skoordynowany charakter, posiadać określoną funkcję techniczną i czas realizacji,
- c) powinien obejmować wszystkie działania i wydatki, które umożliwiają jego samodzielne funkcjonowanie po ukończeniu.

W rozdziale należy opisać zakres rzeczowy projektu, a więc to, co będzie wykonane (pozyskane) w ramach projektu. Podawane tu informacje powinny być konkretne, ale odnosić się jedynie do najważniejszych elementów projektu.

Ewentualne wątpliwości dotyczące zakresu projektu rozstrzygane będą według zapisów w dokumentacji technicznej projektu, specyfikacji dostaw / usług projektu lub programu funkcjonalno-użytkowego.

Z treści rozdziału powinien wynikać zakres rzeczowy wniosku o dofinansowanie zgodny z ww. dokumentami.

Należy opisać jakie funkcje zostaną przywrócone lub jakie nowe funkcje zostaną nadane (obiektom, obszarom, budynkom) w związku z zaplanowanym do realizacji zakresem projektu, uzasadniając przy tym rewitalizacyjny charakter projektu.

3.1. Lokalizacja

Należy podać:

1. dokładną lokalizację terenu lub obiektu (budynku, budowli), którego dotyczy projekt (adres, nr działki, miejscowość, gmina, powiat),
2. lokalizację zakresu rzeczowego na obszarze rewitalizowanym objętym LPR/GPR,
3. lokalizację zakresu rzeczowego na tle MOF/ROF (jeśli dotyczy).

Należy przedstawić informację, czy oraz na jakiej podstawie wnioskodawca posiada prawo do dysponowania nieruchomościami, na których realizowane będą roboty budowlane lub inne działania niezbędne dla realizacji projektu.

Należy również opisać przypadki, gdy realizacja inwestycji wymaga przeprowadzenia wykupów nieruchomości. Konieczne jest wówczas określenie podstawy przyjętej wyceny (operatu sporządzonego przez rzeczoznawcę).

W odniesieniu do obiektów kubaturowych infrastruktury, należy jednoznacznie określić tytuły prawne do nieruchomości wraz z dokumentami (np. sygnatury wpisów do ksiąg wieczystych, a w przypadku ich braku: repertorium aktów notarialnych, sygnatury decyzji administracyjnych itd.).

Można w tym celu wykorzystać tabelę:

<i>Lp.</i>	<i>Nr działki</i>	<i>Obręb ewidencyjny</i>	<i>Adres</i>	<i>Nazwa obiektu</i>	<i>Tytuł prawny</i>
<i>1.</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>

Dopuszcza się możliwość posiadania prawa do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane (lub cele projektu w przypadku dostaw) na podstawie:

- własności,
- współwłasności (za zgodą wszystkich współwłaścicieli),
- użytkowania wieczystego,
- trwałego zarządu,
- ograniczonego prawa rzeczowego,
- innego stosunku zobowiązaniowego, który przewiduje uprawnienie do wykonywania robót i obiektów budowlanych lub dysponowania nimi na cele projektu, w przypadku dostaw.

W sytuacji braku prawa własności wnioskodawca powinien opisać, w jaki sposób zagwarantował możliwość wykonania i trwałości projektu (przez okres realizacji projektu i minimum 5 lat po jego zakończeniu, zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie).

Należy również krótko scharakteryzować:

- warunki gruntowo-wodne,
- dostępność uzbrojenia technicznego,
- obecny sposób zagospodarowania danego terenu / obecne funkcje i stan obiektu,
- powiązanie z innymi obiektami infrastrukturalnymi,
- możliwość prowadzenia i zabezpieczenia budowy,
- występowanie stref ochronnych itp.

Opis powinien być uzupełniony mapką poglądową przedstawiającą inwestycję na tle obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego terenu (lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - w przypadku braku planu), powiązania

planowanej inwestycji z zabudową mieszkaniową, obszar oddziaływania projektu, komunikację z obiektem i powiązania z innymi obiektami uzupełniającymi.

Jeżeli projekt dotyczy obiektu kubaturowego, należy przedstawić szkic lub plan usytuowania budynku na posesji, np. mapę do celów projektowych, rzuty poszczególnych kondygnacji (jeżeli są już dostępne) lub szkic funkcjonalności obiektu. **W przypadku projektów dotyczących wyposażenia, należy pokazać pomieszczenie, w którym będzie ono umieszczone.**

Można zamieścić mapę (poglądową) obrazującą lokalizującą zakres rzeczowy/zakresu projektu na obszarze rewitalizowanym zgodnie z uchwalonym LPR/GPR.

Dopuszczalne jest odwołanie do map, które stanowią załącznik do wniosku o dofinansowanie (zał. 10).

3.2. Opis techniczny projektu

**Opis musi pozwalać na identyfikację głównych elementów (obiektów, instalacji), które w ramach projektu zostaną zbudowane i zainstalowane.
Opis powinien dotyczyć tylko informacji najważniejszych, gdyż głównym źródłem danych na temat szczegółowych rozwiązań jest dokumentacja techniczna.**

Informacje niezbędne w niniejszym punkcie pochodzić będą w pierwszej kolejności z posiadanej przez wnioskodawcę dokumentacji technicznej. Należy jednak wybrać informacje najistotniejsze.

Opis powinien uwzględniać czytelny podział na poszczególne budynki, instalacje i obiekty budowlane. Jeżeli przedsięwzięcie składa się z kilku etapów lub stanowi etap większego przedsięwzięcia, należy scharakteryzować każdy z nich.

W przypadku projektów dotyczących przebudowy, rozbudowy istniejącego obiektu budowlanego (instalacji), należy najpierw w zwięzły sposób opisać obecny stan obiektu, którego mają dotyczyć prace.

Jeżeli nie wszystkie wydatki na roboty budowlane w projekcie mogą być kwalifikowane do dofinansowania – należy jednoznacznie wskazać:

- jakie roboty nie są kwalifikowane (zakres, powierzchnia, funkcje),
- przyczynę braku kwalifikowalności,
- metodę wyłączenia (zakres, % powierzchni, stopień wykorzystania itd.), przy czym musi być ona zgodna z uregulowaniami Wytocznych IZ RPO w zakresie kwalifikowania wydatków dla danego typu projektów.

W rozdziale należy szczegółowo opisać techniczne aspekty utraty funkcji/stan obiektu zdegradowanego/obszaru przestrzeni publicznej (jeśli zakres dotyczy przywrócenia funkcji zdegradowanego obiektu, budynku/przywrócenia funkcji obszaru przestrzeni publicznej).

Należy wskazać krótki rys historyczny obiektu/budynku/obszaru/ przyczyny utraty funkcji/stan techniczny.

Należy powołać się na dokumenty, potwierdzające stan przedmiotu projektu i utratę przez niego funkcji. Należy zamieścić wyczerpujące i rzetelne zapisy, przedmiotowa kwestia będzie weryfikowana w ramach kryteriów oceny.

3.3. Dostawy

W przypadku projektów obejmujących dostawy w studium należy opisać ich zakres oraz funkcje w projekcie

Źródłem informacji na temat dostaw jest załącznik nr 9 do wniosku – specyfikacja dostaw, która zawiera dane na temat sprzętu i wyposażenia objętych wnioskiem o dofinansowanie.

Szczegółowe informacje dotyczące ilości i rodzaje (typu) sprzętu planowanego do zakupienia oraz opis głównych parametrów technicznych należy zamieścić w specyfikacji dostaw (załącznik nr 9 do wniosku).

Punkt ten nie dotyczy urządzeń technicznych zainstalowanych na stałe (wyposażenie nieruchome), których parametry opisane są w dokumentacji budowlanej.

Odrębny opis dostaw powinien być przedstawiony również, gdy w projekcie budowlanym określono zakres dostaw wyposażenia ruchomego, które realizowane będą w ramach jednego zamówienia z robotami budowlanymi.

Należy również opisać warunki zakupu (pozyskania) środków trwałych, dostawy i montażu. W szczególności uzasadnić czy:

- są one niezbędne do osiągnięcia celów projektu,
- wybrano najbardziej optymalną formę ich pozyskania (zakup, leasing, najem itd.).

Jeżeli jest to istotne z punktu widzenia np. trwałości projektu to należy dodatkowo opisać:

- warunki gwarancji i dostępność serwisu,
- w przypadku sprzętu, którego obsługa wymaga przeszkolenia lub specjalistycznych uprawnień – zakres instruktażu lub dysponowanie przez inwestora pracownikami, którzy mogą użytkować sprzęt,
- jeżeli konieczne jest przedstawienie dodatkowych wyjaśnień dotyczących dostaw.

Uwaga !

W przypadku, gdy w ramach projektu dostawa wyposażenia ruchomego, będzie realizowana w ramach jednego zamówienia z robotami budowlanymi należy wykazać ww. wyposażenie w załączniku nr 9, a kwotę dot. tego zamówienia należy wykazać we wniosku jako jedno zadanie z podziałem na kwotę dot. wyposażenia i kwotę dot. robót.

W przypadku dostaw, które nie zostały jeszcze zrealizowane, nie należy podawać nazw własnych, gdyż mogłoby to naruszyć zasadę konkurencji w planowanych do przeprowadzenia zamówieniach.

SPECYFIKACJA USŁUG

Jeżeli w ramach projektu przewidziano usługi do realizacji, szczegółowe informacje dotyczące usług należy zamieścić w specyfikacji usług (załącznik nr 9 do wniosku).

3.4. Specyfikacja działań podejmowanych w ramach promocji projektu

Każdy beneficjent otrzymujący wsparcie z funduszy polityki spójności zobowiązany jest do informowania opinii publicznej o tym, że realizacja danego przedsięwzięcia była możliwa między innymi dzięki unijnej pomocy finansowej (art. 115-177 oraz załącznik XII Rozporządzenia ogólnego).

W punkcie należy zamieścić:

- opis sposobów promocji projektu realizowanego ze środków publicznych, w tym współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- kalkulację kosztów działań promocyjnych,
- informację, czy stanowią one wydatek kwalifikowany w projekcie.

Obowiązki związane z promocją źródeł finansowania projektu określa załącznik do umowy o dofinansowanie (nr 6 Instrukcje i wskazówki dotyczące informacji i komunikacji).

Zgodnie z obowiązującymi dokumentami IZ RPO WP 2014-2020 wydatki kwalifikowane w zakresie promocji projektu dotyczyć mogą tylko wykonania:

- tablic informacyjnych i pamiątkowych (jeśli dofinansowanie przekracza 500 tys. euro),
- trwałych plakatów (dla projektów o niższej wartości dofinansowania).

Szczegółowy zakres kwalifikowalności wydatków dot. promocji zawiera **Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji (Aktualizacja z 21 lipca 2017r.)** na stronie :

<http://www.rpo.podkarpackie.pl/index.php/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/wez-udzial-w-promocji-programu/80-dzialania-promocyjne>

Wydatki związane z innymi działaniami promocyjnymi wnioskodawca pokrywa ze środków własnych.

Przykład:

W ramach projektu rewitalizacyjnego o wartości dofinansowania 5 mln euro, który dotyczy rewitalizacji przestrzeni publicznej poprzez nadanie mu nowych funkcji (...), realizowane będą następujące działania promocyjne:

Nazwa, zakres	Wartość	Wydatek kwalifikowany w projekcie
Wykonanie 1 tablicy informacyjnej (2x3m) oraz 1 tablicy pamiątkowej (1,2x0,8m)	... zł	TAK
Organizacja konferencji informacyjnej dla przedsiębiorców, przedstawicieli administracji i korpusu dyplomatycznego	... zł	NIE
Promocyjny artykuł prasowy	... zł	NIE

4. Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Realizacja projektu wymaga spełniania szeregu wymagań oraz uzyskania uzgodnień lub pozwoleń właściwych organów administracyjnych. W rozdziale niniejszym należy opisać uwarunkowania prawne oraz zasady organizacji prac dotyczących przygotowania, realizacji oraz późniejszego użytkowania infrastruktury objętej projektem.

4.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego

W niniejszym podrozdziale należy przedstawić **informację:**

1. **Dot. uzyskania wszystkich wymaganych do realizacji projektu (odpowiednio według jego zakresu) dokumentów:**
 - decyzji w sprawie lokalizacji inwestycji celu publicznego/ decyzji o warunkach zabudowy,
 - zgodności lokalizacji projektu z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
 - decyzji pozwolenia na budowę,
 - zgłoszeń robót budowlanych.

Jeżeli inwestycja dotyczy zabytku – należy podać informacje na temat uzyskanych decyzji (uzgodnień) wymaganych na podstawie przepisów rozdziału 3 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.i. Dz. U. z 2014 poz. 1446).

2. Jakie decyzje (zgłoszenia) są wymagane dla poszczególnych zadań w projekcie.
3. Opisać wszystkie obiekty i rodzaje prac budowlanych, które nie wymagają uzyskania warunków zabudowy, pozwoleń albo zgłoszenia robót, z określeniem konkretnej podstawy prawnej.
4. Należy przedstawić informację o stopniu zaawansowania prac związanych z wydaniem prawomocnego pozwolenia na budowę (zgłoszenia robót) oraz opracowaniem wymaganej dokumentacji budowlanej.
5. Jeśli zakres projektu objęty jest kilkoma pozwoleniami lub przewidziane prace stanowią fragment szerszego zakresu objętego pozwoleniem, należy opisać i wyjaśnić zaistniałą sytuację. Punkt dotyczy także pozwoleń wydawanych na podstawie przepisów szczególnych.

Punkt nie dotyczy projektów dotyczących wyłącznie zakupu wyposażenia, i innych projektów niewymagających pozwoleń i realizacji robót budowlanych.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli:

Zadanie / zakres	Wymogi do realizacji zakresu:	Wnioskodawca posiada / uzyskał:	Stopień zaawansowania prac

Przykład:

Inwestycja posiada:		
1.	Decyzję o ustaleniu warunków zabudowy z 4.08.2017 r.	Decyzja dotyczy przebudowy i zmiany sposobu użytkowania obiektu X w miejscowości B.
2.	Zgłoszenie robót z 20.09.2017 r.	Zgłoszenie dotyczy
Inwestycja wymaga uzyskania:		
3.	Pozwolenia na budowę (przewidywany termin uzyskania – październik 2017 r.)	Pozwolenie dotyczy przebudowy i zmiany sposobu użytkowania obiektu X w miejscowości B.

4.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych

W niniejszym punkcie należy scharakteryzować rodzaj i przedmiot każdej z zaplanowanych procedur udzielania zamówień zarówno na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Pzp) (t.j. Dz.U z 2017 nr 1579 z późn. zm.)

Informacje powinny być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie. Można je przedstawić w formie tabeli.

W przypadku wskazania trybów nieprzetargowych, należy podać dodatkowe, istotne informacje, np. uzasadnić, dlaczego wybrano dany tryb postępowania lub umieścić informację o niepodleganiu przepisom ustawy Prawo zamówień publicznych wraz z podaniem uzasadnienia.

4.3. Pomoc publiczna

Należy przedstawić szczegółową informację, czy i ewentualnie jaki zakres rzeczowy projektu objęty jest regułami pomocy publicznej i/lub pomocy de minimis.

W niniejszym rozdziale należy również, w razie konieczności w odniesieniu do poszczególnych zadań realizowanych w ramach projektu, bardzo szczegółowo uzasadnić ewentualny brak występowania pomocy publicznej w projekcie (lub jego części).

Pomoc publiczna

W przypadku konieczności stosowania reguł pomocy publicznej należy wskazać proponowaną przez Wnioskodawcę podstawę prawną udzielenia pomocy publicznej, opisać zasady udzielanej pomocy publicznej wynikające również z zastosowanego aktu prawnego (programu pomocowego) wraz ze szczegółowym uzasadnieniem. Podobne uzasadnienie jest wymagane w przypadku wnioskowania o pomoc de minimis.

W przypadku wykorzystywania infrastruktury lub jej część do działalności dodatkowej i pomocniczej (infrastruktura podwójnego wykorzystania) zgodnie z art. 207 Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 (Dz.U.UE. C.2016.262.1 z 19.07.2016 r.) należy szczegółowo opisać zasady jej wykorzystania.

Należy pamiętać, iż „użytkowanie do celów działalności gospodarczej musi mieć charakter czysto pomocniczy, tj. działalności bezpośrednio powiązanej z eksploatacją infrastruktury, koniecznej do eksploatacji infrastruktury lub nieodłącznie związanej z podstawowym wykorzystaniem o charakterze niegospodarczym (...). Działalność gospodarcza o charakterze pomocniczym musi mieć ograniczony zakres w stosunku do wydajności infrastruktury”.

Pojęcie pomocy publicznej.

Art. 107 ust. 1 TFUE: *„Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.”*

Przesłanki pomocy publicznej:

1. Udzielana jest przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów UE,
2. udzielana przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych – pochodzenie od państwa,
3. niektórym – selektywność,
4. przedsiębiorca uzyskuje korzyść ekonomiczną,
5. zakłóca lub potencjalnie grozi zakłóceniem konkurencji,
6. wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

	Udzielana	PRZESŁANKA
komu?	przedsiębiorcy	UNDERTAKING/ECONOMIC
kto?	przez państwo	STATE ORIGIN
jak?	selektywna	SELECTIVITY
co?	korzyść ekonomiczna	ECONOMIC ADVANTAGE
jaki efekt?	która zakłóca/potencjalnie grozi zakłóceniem konkurencji	COMPETITION DISTORTION
jaki efekt?	oraz wpływa na wymianę handlową	EFFECT ON TRADE

Podczas analiz można skorzystać m.in. z:

- informacji zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - pod adresem https://uokik.gov.pl/pomoc_publiczna.php
- wyszukiwarki decyzji Komisji Europejskiej w zakresie pomocy publicznej - pod adresem http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?clear=1&policy_area_id=3
- Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 (Dz.U.UE.C.2016.262.1 z 19.07.2016 r.)

Analiza powinna być zgodna z zapisami Testu pomocy publicznej oraz Regulaminem konkursu.

W niniejszym rozdziale można odnieść się do odpowiednich aktów prawnych, decyzji Komisji Europejskiej, Rady Unii Europejskiej czy orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Ponadto w razie konieczności Wnioskodawca może odnieść się do aktów pozalegisłacyjnych Komisji Europejskiej (tzw. soft law) np. m.in.

- komunikatu w sprawie pojęcia pomocy publicznej,
- komunikatu w sprawie pomocy dla projektów o ogólnoeuropejskim znaczeniu,
- komunikatu w sprawie metod ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych,
- komunikatu w sprawie pomocy regionalnej,
- komunikatu w sprawie pomocy na ochronę środowiska i energię,

Wsparcie w formie pomocy publicznej udzielane będzie na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 roku uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L z 2014 r., nr 187 z późn.zm.) - GBER oraz odpowiednich krajowych uregulowań prawnych tj. Rozporządzeń MR.

- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U.2015.1208 z późn.zm.),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U. 2015.1756 z późn.zm.),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U. z dnia 18 września 2015 r. poz.1416 z późn.zm.),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U.2015.1363 z późn.zm.),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U.2015.1364 z późn.zm.).

Pomoc de minimis

- pomoc, która w danym okresie dla jednego przedsiębiorcy nie przekracza określonej kwoty (200 tys. EUR w okresie 3 lat),
- uznaje się, iż ze względu na niewielką kwotę pomoc de minimis nie zakłóca ani nie grozi zakłóceniem konkurencji oraz nie wpływa na wymianę handlową
- nie spełnia wszystkich przesłanek określonych w art.107 ust. 1 TFUE i w związku z tym nie podlega procedurze zgłoszenia (notyfikacji).

Wsparcie w formie pomocy de minimis możliwe będzie na podstawie Rozporządzenia KE nr 1407/2013 z 18.12.2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 TFUE do pomocy de minimis (Dz.Urz. UE L 352 z 24.12.2013 z późn.zm.) oraz krajowego Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U.2015.488 z późn.zm.).

Zgodnie z art. 6 ust. 3 Rozporządzenia KE nr 1407/2013 państwo członkowskie przyznaje nową pomoc de minimis dopiero po upewnieniu się, że nie podniesie ona całkowitej kwoty pomocy de minimis przyznanej przedsiębiorstwu do poziomu przekraczającego odpowiedni pułap oraz że wszystkie warunki określone w rozporządzeniu są przestrzegane. W niniejszym rozdziale należy podać informacje wynikające z art. 37 ust. 1 ustawy o postępowaniu w sprawach pomocy publicznej (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 362), gdzie podmiot ubiegający się o pomoc de minimis przedkłada:

- dane dotyczące pomocy de minimis z 3 w okresie bieżącego roku podatkowego i dwóch poprzednich lat podatkowych,
- zaświadczenia albo oświadczenie o wielkości pomocy de minimis albo
- oświadczenie negatywne (o nieotrzymaniu takiej pomocy),
- dodatkowe informacje (formularz z Rozporządzenia RM – załącznik nr 14.3).

Ponadto wnioskodawca powinien precyzyjnie opisać zakres rzeczowy, na który ubiega się o pomoc de minimis. Należy uzasadnić dopuszczalność udzielenia tego rodzaju pomocy m.in. w odniesieniu do posiadanego limitu pomocy de minimis oraz w kontekście ewentualnych powiązań wnioskodawcy z innymi przedsiębiorstwami w rozumieniu Rozporządzenia 1407/2013 (kumulacja limitów pomocy de minimis).

Wszystkie podane informacje powinny być zgodne z Testem pomocy publicznej (załącznik nr.15.5) oraz Regulaminem konkursu.

4.4. Inne uwarunkowania prawne

Należy przedstawić informację, czy realizacja inwestycji wymagała (lub jest uzależniona od) przeprowadzenia szczególnych postępowań związanych np. z:

- uwarunkowaniami prawnymi (np. toczące się postępowanie o zwrot nieruchomości),
- warunkami środowiskowymi, geologicznymi i geotechnicznymi, istnieniem stref ochronnych,
- warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać budynki danej kategorii i bezpieczeństwa pożarowego,
- innymi warunkami (np.: związanymi z bezpieczeństwem budowli, przepisami bhp) lub wynikającymi np. ze stwierdzonych przez upoważnione organy administracyjne znacznych przekroczeń stężeń zanieczyszczeń itd.

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych

Podczas podejmowania decyzji o dofinansowaniu projektu istotne są informacje wskazujące na spójność przedsięwzięcia z dokumentami o charakterze strategicznym w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym.

W tym punkcie należy potwierdzić zgodność projektu z wymogami dokumentów strategicznych wskazanych w punkcie 19 Limity i ograniczenia w realizacji projektów oraz w kryteriach oceny formalnej określonych w SZOOP, dla poszczególnych działań RPO WP 2014-2020.

Ustalenia wynikające z analizy mogą mieć formę tabeli:

Nazwa dokumentu (strategii, programu, planu)	Cele strategii, którym odpowiadają cele projektu, uzasadnienie
...	...

Należy przy tym uwzględnić:

- Strategię Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020,
 - Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)²,
 - **LPR/GPR**
- oraz – jeśli dotyczy:
- **Strategia MOF,**
 - **Strategia ZIT,**

² Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2013, <https://klimada.mos.gov.pl/wp-content/uploads/2013/11/SPA-2020.pdf>

- Program Zagospodarowania Przestrzennego Województwa,
- Strategie/programy rozwoju lokalnego,
- gminne i powiatowe plany ochrony środowiska,
- Programu Strategicznego „Błękitny San”,
- Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad,
- Program Rozwoju Turystyki do 2020 roku,

Uwaga!

Projekty rewitalizacyjne muszą wynikać z LPR/GPR oraz

- ze Strategii MOF – w przypadku projektów realizowanych na obszarze MOF,
- ze Strategii ZIT ROF - w przypadku projektów realizowanych w formule ZIT,

dlatego należy opisać i wykazać, że projekt wynika z LPR/GPR oraz jeśli dotyczy z właściwej strategii MOF/ZIT.

Ponadto w przypadku realizacji projektu w MOF/ZIT w niniejszym punkcie należy wyczerpująco opisać :

- zgodność z kierunkami rozwoju wskazanymi w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020.
- spójność z celami i wskaźnikami RPO WP 2014-2020.
- zasadność projektu dla obszaru MOF / ZIT
- zgodność projektu ze zdiagnozowanymi problemami wskazanymi na terenie MOF w Strategii MOF / ZIT w strategii ZIT ROF.

4.6. Zgodność projektu z polityką równości szans

Należy opisać przewidziane w projekcie działania i oddziaływania przedsięwzięcia w zakresie polityki równości szans, której zasady powinny być przestrzegane na każdym etapie realizacji projektu.

Informacje w zakresie zasad równości szans i zapobiegania dyskryminacji oraz promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn przedstawione są w **Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020**MR/2014-2020/16(02) w tym **załączniku nr 2 do w/w Wytycznych pn. Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020.**

Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 stanowią zestaw jakościowych i technicznych wymagań w stosunku do wsparcia finansowanego ze środków funduszy polityki spójności, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości skorzystania z udziału w projektach, jak i z efektów ich realizacji.

Opracowano sześć standardów: **szkoleniowy, edukacyjny, informacyjno-promocyjny, cyfrowy, architektoniczny oraz transportowy**. Poszczególne rodzaje wsparcia mogą wymagać zastosowania więcej niż jednego standardu.

Zgodnie z Wytycznymi w sprawie równości szans **wszystkie nowe produkty projektów (zasoby cyfrowe, środki transportu, i infrastruktura) finansowane ze środków polityki spójności są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, co oznacza co najmniej zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014-2020. W przypadku obiektów i zasobów modernizowanych (przebudowa, rozbudowa) zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014-2020 jest**

obligatoryjne, o ile pozwalają na to warunki techniczne i zakres prowadzonej modernizacji.

Należy szczegółowo zapoznać się z ww. Wytycznymi w tym z załącznikiem nr 2 Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 oraz wykazać zgodność projektu z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w tym czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Należy opisać sposoby zapewnienia dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności wynikające z *Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*.

Przez pozytywny wpływ należy rozumieć zapewnienie dostępności infrastruktury, transportu, towarów, usług, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz wszelkich innych produktów projektów (które nie zostały uznane za neutralne np. ze względu na brak bezpośrednich użytkowników tych produktów) dla wszystkich ich użytkowników, zgodnie ze standardami dostępności, stanowiącymi załącznik do *Wytycznych w zakresie równości szans*.

W przypadku wskazania neutralnego wpływu produktu/produktów projektu na zasadę, należy przedstawić szczegółowe uzasadnienie dla braku możliwości zastosowania zasady.

I. Zasada zapobiegania dyskryminacji

Należy opisać zgodność projektu z horyzontalną zasadą niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, wskazać, czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Konieczność opisanie sposobów zapewnienia dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności wynika z Rozporządzenia 1303/2013.

Głównym celem Standardów dostępności dla polityki spójności 2014-2020, jest zapewnienie, osobom z niepełnosprawnościami na równi z osobami pełnosprawnymi dostępu do funduszy europejskich w zakresie:

- udziału,
- użytkowania,
- zrozumienia,
- komunikowania się,
- skorzystania z ich efektów.

Standardy uwzględniają potrzeby osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w szczególności osób:

- z niepełnosprawnością ruchową,
- niewidomych i słabowidzących,
- głuchych i słabosłyszących,
- z niepełnosprawnością intelektualną,
- z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi,
- z trudnościami komunikacyjnymi.

UWAGA!

Założenie, że do projektu ogólnodostępnego nie zgłoszą się osoby z niepełnosprawnościami lub zgłoszą się osoby wyłącznie z określonymi rodzajami niepełnosprawności – jest dyskryminacją.

Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 str. 4

Standardy dostępności regulują obszar, który podlega interwencji – to znaczy dotyczą produktów, będących przedmiotem projektu.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z Wytocznymi:

- Standardy są obligatoryjne, z wyjątkiem informacji wskazanych w ramach jako „dobre praktyki”. Te są fakultatywne i rekomendowane jako działania dodatkowe, pożądane,
- Wszystkie nowe produkty projektów (zasoby cyfrowe, środki transportu, i infrastruktura) finansowane ze środków polityki spójności są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, co oznacza co najmniej zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014-2020. W przypadku obiektów i zasobów modernizowanych (przebudowa, rozbudowa zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014-2020 jest obligatoryjne, o ile pozwalają na to warunki techniczne i zakres prowadzonej modernizacji.

W ramach opisu dostępności inwestycji w zakresie spełniania przez projekt Standardów dostępności, należy przedstawić (zaleca się w formie tabelarycznej) opis/odniesienie się do zaplanowanych rozwiązań zapewniających zgodność produktów projektu ze Standardami dostępności adekwatnych do zakresu i charakteru projektu, z odniesieniem się do konkretnych zapisów załącznika nr 2 do Wytocznych.

Uwaga!

Nie należy przepisywać określonych w Wytocznych standardów, natomiast należy wskazać jednoznaczne odniesienie np. do konkretnych punktów, nr stron, nazw rozwiązań wskazanych w Standardzie dostępności.

Przykład opisu dostępności inwestycji (produktów powstałych w wyniku realizacji projektu):

L.p.	Element zakresu projektu/produkt *	Wskazanie standardów dostępności dla polityki spójności 2014-2020, z którym zapewniona zostanie zgodność poszczególnych elementów zakresu projektu (produktów projektu), ew.uwagi
1.	Budynek	1. Pkt 2.1. Strefa wejścia str. 167-168;
		2. Pkt 2.4. Elementy wyposażenia ułatwiające orientację w budynku oraz przekaz informacji str. 170 – 121;
		3.
		4.
2.	Plac zabaw	1. Rozdział 8. Inne przestrzenie: plac zabaw, str. 29
		2.
3.	Klatki schodowe, komunikacja, wejścia do	

	<i>budynków</i>	
4.	<i>Toaleta, łazienki i inne pomieszczenia sanitarne</i>	
itd.	<i>Organizacja przestrzeni</i>	
	<i>Salę/klasy/pomieszczenia</i>	
	<i>Infrastruktura komunikacji publicznej, zatoki autobusowe - przystanki</i>	
	<i>Parkingi w miejscach publicznych</i>	
	<i>Chodniki dla pieszych</i>	
	<i>Przejścia dla pieszych</i>	
	<i>Komputery itd.</i>	
	<i>.....</i>	

**Adekwatne do zakresu projektu*

Uwaga!

W przypadku, gdy względy techniczne nie pozwalają na wprowadzenie pełnego spełnienia standardów, należy wskazać, których elementów zakresu rzeczowego to dotyczy, przedstawić szczegółowe uzasadnienie zgodnie z Wytocznymi oraz przedstawić jakie rozwiązania przyjął wnioskodawca w celu zapewnienia zgodności działań z Wytocznymi.

Ocena w zakresie spełnienia standardów dostępności zostanie przeprowadzona przez ekspertów zgodnie z zapisami kryterium.

II. Równość szans kobiet i mężczyzn

Należy wykazać zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn, w szczególności czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć.

Szczególnie istotne jest przeanalizowanie możliwości wystąpienia negatywnych skutków realizacji projektu w postaci np. ograniczonego dostępu do rezultatów wsparcia dla jednej z płci.

Należy pamiętać, że pomimo iż projekt może nie zakładać wsparcia bezpośrednio kierowanego do osób, to jednak trwałe efekty takich projektów, jak np. wybudowana droga czy rozwiązania z zakresu TIK, mogą mieć różny wpływ na funkcjonowanie zarówno kobiet i mężczyzn. Należy opisać, czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Wnioskodawca jest zobowiązany opisać w jaki sposób projekt realizuje zasadę równości szans kobiet i mężczyzn lub uzasadnić dlaczego jest w stosunku do niej neutralny. O neutralności można mówić jednak tylko wtedy, kiedy w ramach projektu wnioskodawca wskaże szczegółowe uzasadnienie, dlaczego dany projekt nie jest w stanie zrealizować jakichkolwiek działań w zakresie spełnienia ww. zasady.

W przypadku projektów, w których ww. zasada nie znajduje zastosowania, w treści niniejszego rozdziału powinna znaleźć się informacja o „neutralności” projektu wraz ze stosownym uzasadnieniem zgodnie z Wytocznymi w zakresie równości szans.

4.7. Charakterystyka wnioskodawcy

Należy dokonać krótkiego opisu organizacji zgłaszającej projekt, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe oraz spełnienia wymogów kwalifikujących podmiot do aplikowania o środki w ramach działania 6.3 i 6.5 RPO WP 2014-2020.

Dalsze informacje powinny odnosić się do sposobu zorganizowania działań związanych z:

- przygotowaniem inwestycji,
- zgłoszeniem i obsługą wniosku o dofinansowanie,
- podpisaniem umowy,
- procedurami przetargowymi i zawieraniem umów z wykonawcami,
- nadzorem technicznym,
- rozliczeniami finansowymi,
- odbiorami częściowymi i końcowym,
- przekazaniem inwestycji do użytkowania i jej użytkowaniem,
- zapewnieniem trwałości projektu i osiągnięcia zaplanowanych celów.

Informacje można podać w formie tabeli lub schematu, np.:

Zadanie	Podmiot/ jednostka podmiotu, zakres działań
Przygotowanie inwestycji	– Wydział inwestycji i remontów Gminy ... – przygotowanie dokumentacji budowlanej uzyskanie pozwolenia na budowę i decyzji środowiskowej – Wydział finansowy Gminy ... – zabezpieczenie środków na realizację inwestycji – Wydział pozyskiwania funduszy Gminy ... – opracowanie wniosku i kompletu załączników, obsługa procesu oceny
...	– ...

Uwaga!

W przypadku projektów, których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, w tym punkcie studium należy przedstawić jednoznaczną informację, czy wnioskodawca nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Definicje i szczegółowe informacje dotyczące „trudnej sytuacji ekonomicznej” opisane zostały w:

- Wytycznych KE dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz. Urz. UE z 31 lipca 2014 r., C 249, str. 1),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26 czerwca 2014 r., L 187),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE z 24 grudnia 2013 r., L 352).

4.8. Partnerzy i opis zasad partnerstwa

Celem projektu partnerskiego powinno być osiągnięcie znaczącej wartości dodanej poprzez podział realizacji zadań pomiędzy niezależne podmioty, a także wypracowanie wspólnych rozwiązań problemów.

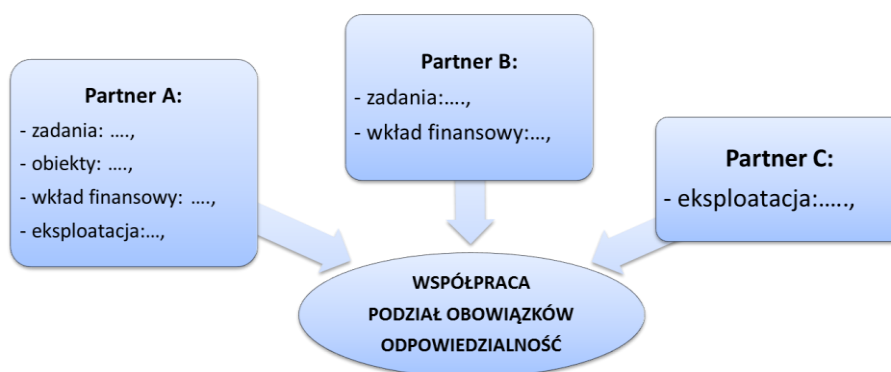
Partnerstwo powinno dotyczyć nie tylko uzyskania konkretnego produktu w projekcie, ale również osiągnięcia i utrzymywania rezultatów. Atutami współpracy przy realizacji projektu może być możliwość wymiany informacji, zwiększenie zaangażowania instytucji publicznych i społecznych, lepszego poznania celów i uwarunkowań projektu, objęcie działaniami szerszego terytorium lub grupy społecznej.

Należy dokonać krótkiego opisu partnera projektu, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe.

W przypadku, gdy projekt realizowany jest z udziałem innych podmiotów, należy scharakteryzować zakres ich zaangażowania oraz kompetencje związane z jego realizacją.

W szczególności należy opisać:

- prawną podstawę współpracy (umowę, porozumienie administracyjne – czy zostały zawarte w drodze procedur określonych w ustawie z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 i zgodnie z Regulaminem konkursu; krótko opisać procedurę wyboru partnera będącego podmiotem spoza sektora finansów publicznych),
- główne prawa i obowiązki partnera (-ów) związane z realizacją projektu, w tym:
 - o zadania dotyczące określenia celów, zakresu i przygotowania inwestycji
 - o procedur wyboru wykonawców,
 - o udziału finansowego i zasad rozliczeń pomiędzy partnerami, wykonawcą i IZ RPO,
 - o odbiorów,
 - o eksploatacji,
 - o monitorowania efektów,
- kwestie własności i finansowania produktów projektu w okresie wymaganej trwałości projektu (5 lat od daty wskazanej w umowie o dofinansowanie i zał. nr 16).

Zgodnie z art. 33 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 - 2020 (Dz.U.2016 poz.217 z późn. zm.) i Regulaminem konkursu/naboru „podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych dokonuje wyboru partnerów spoza sektora finansów publicznych z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania podmiotów. Podmiot ten, dokonując wyboru, jest obowiązany w szczególności do:

- 1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów;

- 2) uwzględnienia przy wyborze partnerów: zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze;
- 3) podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera”.

Wybór partnera powinien być dokonany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu partnerskiego.

Jeżeli wnioskodawca jest zobowiązany do stosowania ww. procedur dotyczących wyboru partnera spoza sektora finansów publicznych, należy w treści rozdziału wykazać zgodność procedury wyboru partnera z ww. warunkami wynikającymi z ww. Ustawy i Regulaminu konkursu/naboru, powołując się przy tym na konkretne działania (wraz ze wskazaniem dat), jakie zostały zrealizowane w celu wyłonienia partnera w projekcie.

Umowa partnerska lub porozumienie muszą być zawarte przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.

4.9. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu

Niniejszy rozdział powinien zawierać informacje służące do ustalenia i oceny, czy wnioskodawca jest w stanie zrealizować projekt oraz ma możliwości zarządzania nim w przyszłości.

- 1) Przede wszystkim należy określić, jaki podmiot będzie zarządzał infrastrukturą powstałą w wyniku realizacji projektu.
Jeżeli będzie to inny niż wnioskodawca podmiot - operator, należy:
 - wyjaśnić przyczyny i korzyści takiego rozwiązania,
 - opisać sposób wyboru podmiotu eksploatującego, jego formę prawną i strukturę własnościową, jak również zakres nadzoru wnioskodawcy,
 - określić formę prawną przekazania funkcji związanych z użytkowaniem danej infrastruktury,
 - wskazać, czy przekazanie będzie bezpłatne czy za odpłatnością.
- 2) W studium należy uzasadnić, w jaki sposób wnioskodawca (lub operator) sprosta wymaganiom związanym z bieżącym utrzymaniem infrastruktury i utrzymaniem celów projektu. Najważniejsze kwestie to:

Zdolność do użytkowania projektu należy analizować w kontekście całego okresu referencyjnego, a nie tylko wymaganego okresu trwałości projektu 5 lat od końcowego rozliczenia – art. 71 Rozporządzenia nr 1303/2013).

Przyjęte założenia powinny być zgodne z analizą finansową projektu (np. kosztami wynagrodzeń, zaopatrzenia w materiały, serwisu i obsługi, źródłami finansowania działalności).

4.10. Doświadczenie

Punkt dotyczy doświadczenia wnioskodawcy (partnerów) w zakresie realizacji i rozliczania projektów inwestycyjnych i prowadzeniu działalności związanej z zakresem i celem projektu.

- 1) W odniesieniu do doświadczeń inwestycyjnych, należy skupić się na projektach o podobnej skali skomplikowania pod względem administracyjnym, rozliczeń finansowych i organizacyjnym.

Można zastosować tabelę:

Tytułu projektu (zakres)	Okres realizacji	Wartość całkowita	Źródła dofinansowania
...	...	...	...

Można również podać inne informacje – np. liczbę rozstrzyganych w ciągu roku postępowań przetargowych, liczbę prowadzonych inwestycji, kwotę środków pozyskanych z EFSI.

- 2) Należy ponadto opisać doświadczenie wnioskodawcy (operatora) w zakresie prowadzenia działalności związanej z zakresem i celami projektu.
- 3) Podawane informacje powinny potwierdzać:
 - przygotowanie praktyczne, które będzie niezbędne do danego typu działalności,
 - potencjał do prowadzenia tej działalności w założonej skali,
 - zdolność do uzyskania założonych rezultatów projektu.

5. Analiza finansowa

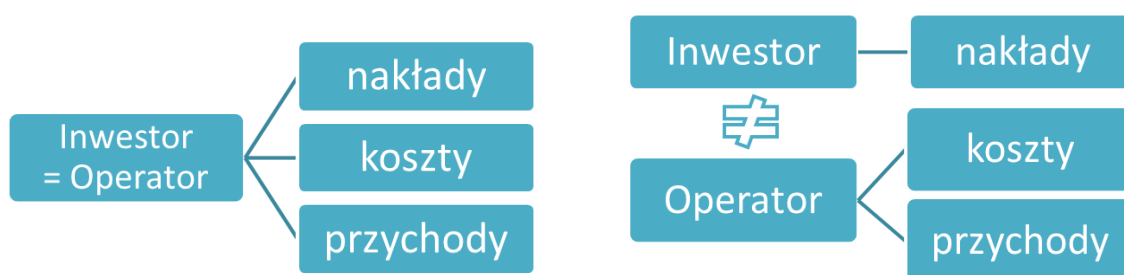
Analizę należy przeprowadzić stosując wprost zapisy *Wytycznych MFIR* z 2017 r.

Patrz również pkt. 4.3 Pomoc publiczna.

Instytucja Zarządzająca RPO, w celu ujednolicenia zasad i zachowania spójności przygotowywanych analiz, przyjmuje następujące założenia:

1) Metody analiz:

- analiza dokonywana jest zazwyczaj z punktu widzenia właściciela infrastruktury. W przypadku, gdy właściciel i operator infrastruktury są odrębnymi podmiotami, należy zastosować skonsolidowaną metodę analizy (patrz – podrozdział 7.5 *Wytycznych MRIF*); istotne jest przy tym ustalenie zmian przepływów pieniężnych wywołanych realizacją projektu

W przypadku projektów „parasolowych” analiza finansowa obejmuje nakłady inwestycyjne (w całości) oraz przychody i koszty uzyskiwane (ponoszone) przez beneficjenta projektu..

- analizę sporządza się przy użyciu metody standardowej lub złożonej. Wybór metody zależy od tego, czy możliwe jest oddzielenie strumienia przychodów projektu od ogólnego strumienia przychodów beneficjenta oraz czy możliwe jest oddzielenie strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych na realizację projektu od ogólnego strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych beneficjenta. Szczegółowe informacje w zakresie wyboru metody opracowania analizy finansowej przedstawiono w *Wytycznych MRIF* (punkt 7.4),

Metoda standardowa

Metoda złożona

1) Okres analizy:

- prognoza finansowa sporządzana musi być w okresach rocznych (1.01-31.12)
- okres referencyjny powinien być liczony dla rocznych przedziałów, poczynając od roku rozpoczęcia **realizacji projektu** (np. rok rozpoczęcia robót budowlanych). Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której wniosek o dofinansowanie został sporządzony na etapie, gdy realizacja projektu została już rozpoczęta. Wówczas rokiem bazowym jest rok złożenia wniosku o dofinansowanie (n, n+1, n+2 ... n+...). Okres odniesienia uwzględnia fazę inwestycyjną, w tym przygotowawczą i fazę eksploatacji.
- okres referencyjny obejmuje:
 - gospodarka wodno-ściekowa 30 lat,
 - drogi 25 lat,
 - gospodarowanie odpadami 25 lat,
 - transport miejski 25 lat,
 - energetyka 20 lat (15 lat dla OZE),
 - sieci szerokopasmowe 20 lat,
 - infrastruktura biznesu 15 lat,
 - inne: 15 lat - projekty kubaturowe; 10 lat - zakup wyposażenia.
- przepływy związane z realizacją projektu (np. nakłady na przygotowanie projektu), poniesione przed rokiem złożenia wniosku o dofinansowanie powinny zostać uwzględnione w analizie w wartościach niezdyskontowanych.

2) Dyskontowanie:

- analiza finansowa oparta jest na metodologii zdyskontowanego przepływu środków pieniężnych, zgodnie z którą wszystkie przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane, aby odzwierciedlały ich wartość bieżącą,
- w analizach należy stosować ceny stałe tj. ceny z roku złożenia wniosku o dofinansowanie,
- dyskontowanie polega na przemnożeniu przepływów z danego roku analizy przez współczynnik dyskonta dla danego roku,
- stopa dyskontowa w analizie finansowej wynosi 4%,
- do obliczeń luki w finansowaniu należy przyjąć współczynniki dyskontowe z dokładnością do 4 miejsc po przecinku, dopuszcza się także użycie standardowych formuł arkuszy obliczeniowych (NPV, IRR).

Wzór na współczynnik dyskontowy:

$$a_t = \frac{1}{(1+r)^t}$$

a – finansowy współczynnik dyskontowy

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa (dla RPO = 4%)

t – bieżący okres dyskontowy

	Wniosek	Realizacja	Eksploatacja												
Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp. dysk.	1,0000	0,9615	0,9246	0,8890	0,8548	0,8219	0,7903	0,7599	0,7307	0,7026	0,6756	0,6496	0,6246	0,6006	0,5775
Rok n+	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
wsp. dysk.	0,5553	0,5339	0,5134	0,4936	0,4746	0,4564	0,4388	0,4220	0,4057	0,3901	0,3751	0,3607	0,3468	0,3335	0,3207

3) Format tabel:

- jest co do zasady dowolny i zależny od analityka. Tabele powinny uwzględniać przyjęte założenia i metody obliczeniowe oraz umożliwiać:
 - identyfikację nakładów inwestycyjnych, źródeł finansowania, kosztów operacyjnych i oszczędności, przychodów i wartości rezydualnej, sald przepływów pieniężnych,
 - ustalenie wymaganych wskaźników dyskontowych, poziomu dochodów generowanych przez projekt i dofinansowania,
 - analizę trwałości,
 - analizę ekonomiczną,
 - analizę wrażliwości.

Zaleca się zastosowanie tabel zgodnych z układem rachunku przepływów pieniężnych oraz rachunku zysków i strat.

4) Podatek VAT:

- jeżeli podatek VAT może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe – przepływy pieniężne należy podać w cenach netto (bez VAT),
- jeżeli podatek VAT nie może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe oraz stanowi rzeczywisty wydatek podmiotu ponoszącego wydatki - przepływy pieniężne należy podać w cenach brutto (wraz z podatkiem VAT).

5) Wiarygodność danych i prognoz:

- podstawowe zmienne makroekonomiczne dla okresu analizy zawierają *Warianty rozwoju gospodarczego Polski* zamieszczone na stronie MRIF³,
- analizy należy wykonywać kierując się zasadą ostrożnej wyceny,
- podane informacje i dane liczbowe powinny odpowiadać dokumentacji technicznej, obowiązującym normom, cenom rynkowym (netto w przypadku kiedy podatek VAT nie jest kwalifikowany lub brutto w przypadku przeciwnym) i danym statystycznym,
- analizy powinny być wiarygodne, tzn. przedstawiać rzetelne i realne szacunki oparte o należyście opisaną i uzasadnioną metodologię.

6) Zastrzeżenia IZ RPO:

- w ramach RPO rezerwy tworzone na pokrycie wydatków inwestycyjnych nie są kwalifikowane, bez względu na uzasadnienie,
- w analizie finansowej można pominąć zmiany kapitału obrotowego,
- w ramach RPO nie stosuje się rozwiązania przewidzianego w art. 61 ust. 6 Rozporządzenia nr 1303/2013; potencjalne dochody projektu są określane z góry w wyniku obliczenia zdyskontowanego dochodu projektu,
- w przypadku infrastruktury drogowej metody i zasady analizy finansowej określone zostały w *Niebieskiej księdze. Infrastruktura drogowa*, JASPERS. Pomocniczo można skorzystać również z pomocniczo w analizach można również wykorzystać opracowania Instytutu Badawczego Dróg i Mostów, w których metodologia jest bardziej szczegółowa niż metodologia Niebieskiej Księgi (*Instrukcja oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych*, IBDiM 2008). Wskaźniki i koszty jednostkowe z Instrukcji IBDiM można również wykorzystać przy wykonywaniu analiz dla specyficznych typów projektów.

Jeżeli analizy finansowe nie spełniają ww. przesłanek, IZ RPO może zakwestionować poprawność studium wykonalności projektu.

³

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-ministra-infrastruktury-i-rozwoju-w-zakresie-zagadnien-zwiazanych-z-przygotowaniem-projektow-inwestycyjnych-w-tym-projektow-generujacych-dochod-i-projektow-hybrydowych-na-lata-2014-2020-1/>

5.1. Harmonogram realizacji

Należy przedstawić informacje na temat terminów rozpoczęcia, czasu trwania i terminów zakończenia kluczowych faz realizacji projektu, terminów odbiorów częściowych i końcowego oraz końcowego rozliczenia projektu.

Harmonogram powinien uwzględniać czas trwania poszczególnych etapów, zastosowaną technologię, ryzyko opóźnień (np. wynikających z protestów podczas procedur o udzielenie zamówień publicznych lub warunków atmosferycznych, okresów ochronnych, czasu trwania procedur pozyskiwania dofinansowania zewnętrznego itd.).

Należy również przestrzegać ostatecznych terminów kwalifikowalności kosztów oraz ostatecznych terminów rozliczenia projektów określonych odrębnie przez IZ RPO. W studium zaleca się przedstawienie terminarza realizacji w postaci harmonogramu rzeczowo-finansowego (np. wykres Gantta, wykres analizy sieciowej z oznaczeniem elementów krytycznych).

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

5.2. Nakłady inwestycyjne i wydatki kwalifikowane

W punkcie tym należy scharakteryzować nakłady inwestycyjne wymagane do realizacji projektu.

1) Należy określić wartość wydatków kwalifikowanych i niekwalifikowanych na zasadach ogólnych

czyli zgodnie z wymogami Wytycznych kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP z uwzględnieniem zapisów szczegółowych dla konkursu w zakresie rewitalizacji, w tym:

- a) kwalifikowane do dofinansowania na zasadach ogólnych wydatki netto,
- b) wydatki niekwalifikowane:
 - niekwalifikowany podatek VAT (od wydatków kwalifikowanych),
 - niekwalifikowane wydatki netto (czego dotyczą i ich wartość)
 - podatek VAT (od niekwalifikowanych wydatków netto).

Zaleca się przedstawienie tabeli z wartościami wydatków na poszczególne zadania w poszczególnych latach realizacji projektu.

W przypadku projektów partnerskich należy wskazać nakłady inwestycyjne poszczególnych partnerów. W przypadku stosowania różnych stawek podatku VAT od nakładów inwestycyjnych należy podać podstawę prawną stosowanego rozwiązania.

W przypadku gdy w kosztach kwalifikowanych projektu przewidziano zakres dot. **lokalnej infrastruktury drogowej** należy wskazać zakres prac oraz koszty w celu potwierdzenia spełniania kryterium Limit wydatków kwalifikowanych w zakresie inwestycji w lokalną infrastrukturę drogową (jako uzupełniający element projektu).

W ramach kryterium weryfikowane będzie, czy wydatki na drogi lokalne (lokalną infrastrukturę drogową), stanowiące wyłącznie element kompleksowego projektu, dotyczącego rewitalizacji – zgodnie z lokalnym / gminnym programem rewitalizacji **nie przekraczają 30% wydatków kwalifikowanych w projekcie.**

2) W przypadku, gdy projekt należy do kategorii generujących dochody na podstawie art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 należy podać wartości:

- nakładów kwalifikowanych na zasadach ogólnych,
- oszacowanych dochodów,
- wydatków kwalifikowanych po korekcie o wartość generowanych dochodów,
- wydatków niekwalifikowanych (w tym: na zasadach ogólnych oraz ze względu na generowane dochody).

Wydatki kwalifikowane	Wydatki niekwalifikowane
- zgodne z zasadami ogólnymi i skorygowane o wartość generowanych dochodów	- na zasadach ogólnych (np. VAT, roboty niezwiązane z rewitalizacją) - skorygowane o wartość dochodów („luka w finansowaniu”)

3) W przypadku, gdy projekt będzie dofinansowany na podstawie przepisów o pomocy publicznej, należy podać wartości:

- wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych,
- wydatków kwalifikowanych po korektach wynikających ze szczególnych zasad pomocy publicznej, ze wskazaniem sposobu ustalenia ich wartości zgodnie z wymogami właściwego programu pomocowego,
- wydatków niekwalifikowanych (w tym: na zasadach ogólnych oraz ze względu na wartość „inwestycji referencyjnej”).

4) W przypadku projektów objętych łącznie zasadami pomocy publicznej oraz dotyczącymi rozliczania dochodów, należy równolegle podać wartości:

- wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych, skorygowanych o wartość przewidywanych dochodów,
- wydatków kwalifikowanych i dofinansowania po korektach wynikających z przepisów o pomocy publicznej, ze wskazaniem sposobu ustalenia ich wartości zgodnie z wymogami właściwego programu pomocowego,
- wydatków niekwalifikowanych (w tym: na zasadach ogólnych, wynikających z oszacowanych dochodów oraz ze względu na korekty dotyczące danego rodzaju pomocy publicznej).

Powyższe dotyczy przedsiębiorstw **innych niż małe i średnie** ubiegających się m.in. o następujące rodzaje pomocy publicznej (według Rozporządzenia KE nr 651/2014):

- art. 14 Regionalna pomoc inwestycyjna,
- art. 36 Pomoc inwestycyjna umożliwiająca przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy unijne w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych,
- art. 38 Pomoc inwestycyjna na środki wspierające efektywność energetyczną,
- art. 46 Pomoc inwestycyjna na zakład produkcyjny w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych.

Ostateczna kwota dofinansowania (w zł) powinna być w takim przypadku wartością mniejszą spośród ustalonych na zasadach „luki” oraz ze względu na pomoc publiczną.

W przypadku projektów objętych w części pomocą publiczną poziom dofinansowania powinien być ustalany:

- dla części objętej pomocą według regulacji prawnych właściwych dla pomocy publicznej,
- dla części projektu nie objętej pomocą publiczną według zasad ogólnych lub metodą luki w finansowaniu (jeśli dotyczy).

5.2.1. **Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem zasad pomocy publicznej**

Jeżeli dla danego zakresu projektu przepisy o pomocy publicznej wymagają szczególnego rodzaju korekty wydatków kwalifikowanych to w tym punkcie studium należy przedstawić stosowane wyliczenia wraz z uzasadnieniem.

Przykładowo w zakresie pomocy regionalnej (art. 14 Rozporządzenia KE nr 651/2014):

- na zasadniczą zmianę procesu produkcji - koszty kwalifikowalne muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanej z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzedzających trzech lat obrotowych;
- na dywersyfikację istniejącego zakładu - koszty kwalifikowalne muszą przekraczać o co najmniej 200 % wartość księgową ponownie wykorzystywanych aktywów, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac;
- dla przedsiębiorstw innych niż małe i średnie – wydatki na wartości niematerialne i prawne są kwalifikowalne jedynie do wysokości 50 % całkowitych kwalifikowalnych kosztów inwestycji początkowej.

5.2.2. **Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem wartości dochodów netto generowanych przez projekt**

Obliczanie poziomu dofinansowania w związku z występowaniem dochodów określonych w art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 dotyczy projektów:

- a) których całkowity kwalifikowalny koszt przekracza 1 000 000 Euro⁴,
- b) w których zdyskontowane przychody (i oszczędności) są wyższe od kosztów operacyjnych (bez amortyzacji),
- c) dla których wsparcie w ramach programu **nie stanowi**:
 - pomocy de minimis,
 - zgodnej z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy państwa (np. udzielanej na podstawie art. 40, 41 Rozporządzenia KE nr 651/2014 dla MŚP),
 - zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy państwa.

W naborze wniosków na rewitalizację kwestia dochodów dotyczyć więc może inwestycji:

- a) nieobjętych pomocą publiczną, o wartości pow. 1 mln euro i które, mają zdolność do generowania nadwyżki finansowej,
- b) inwestycji, które nie korzystają z wyłączenia wskazanego w art. 61 ust. 8 lit. c) Rozporządzenia UE nr 1303/2013.

Obliczanie luki w finansowaniu

Do celów ustalenia luki w finansowaniu, *zdyskontowany dochód operacji obliczany jest poprzez odliczenie zdyskontowanych kosztów od zdyskontowanego przychodu i - w stosownych przypadkach - przez dodanie wartości rezydualnej inwestycji.*

- art. 15 ust. 1 Rozporządzenia nr 480/2014

⁴ Kursy publikowane są na stronie <http://www.rpo.podkarpackie.pl/index.php/kursy-eur/845-kurs-euro-do-okreslania-limitow-kwotowych-kosztow-kwalifikowalnych>

W studium wykonalności należy przedstawić dane (w formie tabelarycznej) oraz wyniki ustalenia, czy projekt generuje dochody netto w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1303/2013, w celu obliczenia luki w finansowaniu projektu.

W zakresie ww. obliczeń **należy stosować wprost zasady określone w Wytycznych MRIF** (podrozdział 7.7).

W przypadku projektów częściowo objętych pomocą publiczną do części nie objętej tą pomocą należy zastosować odpowiednio zasady dotyczące ustalania poziomu dofinansowania w oparciu o metodę luki w finansowaniu.

Do celów analizy dochodów generowanych przez projekt niezbędne jest wcześniejsze ustalenie następujących przepływów finansowych dla projektu:

Przepływy:	Uwagi:	Charakter:
– nakłady inwestycyjne	– wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację – bez rezerw na nieprzewidziane wydatki – podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe, nie powinien być uwzględniony	wydatek „-”
– koszty operacyjne	– bez amortyzacji – należy uwzględnić niezbędne nakłady odtworzeniowe i remontowe	wydatek „-”
– oszczędności kosztów	– traktowane jak przychody – można pominąć oszczędności do wysokości zmniejszenia dotacji na działalność operacyjną	wpływ „+”
– przychody	– w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 – przychód nie obejmuje transferów z budżetów krajowych lub regionalnych ani z krajowych publicznych systemów ubezpieczeń (art. 15 Rozporządzenia nr 480/2014) - przychodem nie jest np. subwencja oświatowa	wpływ „+”
– wartość rezydualna	– tylko jeśli jest dodatnia	wpływ „+”

IZ RPO nie wymaga ustalenia i uwzględnienia w analizie zmian wartości kapitału obrotowego.

Algorytm przedstawiający sposób obliczania wskaźnika luki w finansowaniu w projekcie, zgodny z Wytycznymi MRIF jest następujący:

- 1) Określenie wskaźnika luki w finansowaniu (R):

$$R = \frac{(DIC - DNR)}{DIC}$$

gdzie:

- DIC – suma zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych na realizację projektu
- DNR – suma zdyskontowanych dochodów projektu (przychody + oszczędności – koszty operacyjne + wartość rezydualna).

- 2) Określenie kosztów kwalifikowalnych skorygowanych o wskaźnik luki w finansowaniu (EC_R):

$$EC_R = EC \times R$$

gdzie:

- EC – koszty kwalifikowalne (niezdyskontowane).

Uwaga! We wniosku o dofinansowanie, jako wydatki kwalifikowane w tab. D.3, należy uwzględnić wartości skorygowane o wskaźnik luki w finansowaniu.

3) Określenie (maksymalnej możliwej) dotacji UE:

$$\text{DotacjaUE} = EC_R \times \text{MaxCR}_{pa}$$

gdzie:

- Max CR_{pa} – maksymalna wielkość współfinansowania określona dla osi priorytetowej.

Dofinansowanie przy zastosowaniu ryczałtowych stawek dochodów

Dla inwestycji z zakresu rewitalizacji nie przewidziano możliwości zastosowania ryczałtowych rozliczeń dochodów.

5.2.3. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem pomocy publicznej oraz dochodów generowanych przez projekt

Zgodnie z wyjaśnieniami Ministerstwa Rozwoju, które publikowane są przy Wytycznych dotyczących projektów generujących dochody, realizowanych przez przedsiębiorstwo inne niż małe i średnie zachodzi konieczność kalkulacji tzw. „luki w finansowaniu” (art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013). W takiej sytuacji wydatki dotyczące projektu powinny zostać skorygowane o dochody, które projekt wygeneruje w okresie referencyjnym. W przypadku rewitalizacji dotyczy to m.in. następujących rodzajów pomocy publicznej:

- art. 14 Regionalna pomoc inwestycyjna,
- art. 36 Pomoc inwestycyjna umożliwiająca przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy unijne w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych,
- art. 38 Pomoc inwestycyjna na środki wspierające efektywność energetyczną,
- art. 46 ust. 2 Pomoc inwestycyjna na zakład produkcyjny w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych.

Zasady opisane w niniejszym punkcie mają zastosowanie w przypadku, gdy łącznie spełnione są następujące warunki:

- beneficjentem jest **duży** przedsiębiorca,
- podstawa udzielenia pomocy publicznej nie korzysta z wyłączenia opisanego w art. 61 ust. 8 lit. c) Rozporządzenia UE nr 1303/2013,
- wartość wydatków kwalifikowanych (na zasadach ogólnych) > **1 000 000 euro**,
- zdyskontowane przychody > zdyskontowane koszty operacyjne (bez amortyzacji).

Metodologia obejmuje następujące etapy:

1) obliczenie dofinansowania na zasadach dochodów generowanych przez projekt (D_{dochody}), zgodnie z art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013, co wymaga obliczenia:

- a) wartości wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych (WK_{RPO}),
- b) poziomu luki w finansowaniu (R),
- c) obliczeniu wartości dofinansowania dla wydatków kwalifikowanych skorygowanych o dochody ($D_{\text{dochody}} = 85\% \times WK_{RPO} \times R$),

Szczegółowe zasady obliczeń i prezentacji danych dotyczących metody dochodów opisane zostały w p. 5.1.2 niniejszej Instrukcji.

- 2) obliczenie maksymalnej możliwej do udzielenia pomocy publicznej (D_{PP}) zgodnie z właściwym przepisem Rozporządzenia KE nr 651/2014, co wymaga obliczenia:
- wydatków kwalifikowanych pomniejszonych zgodnie z wymogami dla danego rodzaju pomocy,
 - maksymalnej wartości dofinansowania na zasadach pomocy publicznej ($D_{PP} = WK_{PP} \times \%$)
- 3) wybór wartości mniejszej z wyliczonych powyżej. Wartość dofinansowania we wniosku nie może przekraczać mniejszej z wartości ustalonej metodą obliczenia dochodów albo metodą obliczenia pomocy publicznej (dofinansowanie = $\min\{D_{\text{dochody}}, D_{PP}\}$).

Do prezentacji danych zaleca się wykorzystać tabelkę:

L.p.	Obliczenie dofinansowania na zasadach dochodów generowanych przez projekt (D_{dochody})		Obliczenie maks. możliwej do udzielenia pomocy publicznej (D_{PP})	
	art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013		Rozporządzenie KE nr 651/2014	
a)	wartość wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych (WK_{RPO}):	 zł	wydatki kwalifikowane pomniejszone o korekty wynikające z przepisów o pomocy publicznej ($WK_{PP} = WK_{RPO} - K_{PP}$):	 zł
b)	luka w finansowaniu (R):	 %		
c)	wartość dofinansowania dla wydatków kwalifikowanych skorygowanych o dochody ($D_{\text{dochody}} = 85\% \times WK_{RPO} \times R$)	 zł	wartość dofinansowania na zasadach pomocy publicznej ($D_{PP} = WK_{PP} \times \dots\%$):	 zł
Wartość mniejsza $\min\{D_{\text{dochody}}, D_{PP}\}$ to:				

Przykład:

Wydatki całkowite, kwalifikowane zgodnie z zasadami ogólnymi (wytyczne programowe) na realizację projektu z zakresu rewitalizacji przez dużego przedsiębiorcę wynoszą 10 000 000 zł.

„Luka w finansowaniu”: 65 %

L.p.	Obliczenie dofinansowania na zasadach dochodów generowanych przez projekt (D_{dochody})		Obliczenie maks. możliwej do udzielenia pomocy publicznej (D_{PP})	
	art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013		art. 14 ust. 7 i 8 Rozporządzenia KE nr 651/2014	
a)	wartość wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych (WK_{RPO}):	10 000 000 zł	wartość wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych (WK_{RPO}):	10 000 000 zł
b)	luka w finansowaniu (R):	65 %	wydatki kwalifikowane pomniejszone o korekty wynikające z przepisów o pomocy publicznej	6 000 000 zł

			$(WK_{PP} = WK_{RPO} - K_{PP})$:	
c)	wartość dofinansowania dla wydatków kwalifikowanych skorygowanych o dochody ($D_{dochody} = 85\% \times WK_{RPO} \times R$)	5 525 000 zł	wartość dofinansowania na zasadach pomocy publicznej ($D_{PP} = WK_{PP} \times 50\%$):	3 000 000 zł
5 525 000 zł > 3 000 000 zł				
Wartość mniejsza $\min\{D_{dochody}; D_{PP}\}$ to: 3 000 000 zł.				

W takim przypadku dofinansowanie nie może przekroczyć kwoty 3 000 000 zł.

5.2.4. Mechanizm wyliczania „zysku operacyjnego”

Dofinansowanie dla projektów, które udzielane będzie na podstawie przepisów Rozporządzenia KE nr 651/2014:

- art. 46 Pomoc inwestycyjna na sieci dystrybucji w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych Rozporządzenia KE nr 651/2014,
- art. 53 Pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o kwocie wsparcia przekraczającej 2 mln euro,
- art. 55 Pomoc na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną o kwocie wsparcia przekraczającej 2 mln euro,
- art. 56 Pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną.

wymaga zastosowania tzw. mechanizmu wyliczania „zysku operacyjnego”. Weryfikacja „zysku” dotyczy wszystkich rodzajów beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie na podstawie ww. przepisów.

„Kwota pomocy nie przekracza różnicy między kosztami kwalifikowalnymi a zyskiem operacyjnym z inwestycji.

Zysk operacyjny odlicza się od kosztów kwalifikowalnych ex ante, na podstawie rozsądnych prognoz, albo przy użyciu mechanizmu wycofania.”

W celu ustalenia wysokości wsparcia w ramach ww. rodzajów pomocy należy:

- 1) Ustalić wartość zdyskontowanych przychodów projektu (zgodnie z zasadami określonymi w punkcie *Instrukcji* dot. przychodów projektu).
- 2) Ustalić wartość zdyskontowanych kosztów projektu (zgodnie z zasadami określonymi w punkcie *Instrukcji* dot. kosztów projektu). W obliczeniach „zysku” uwzględnia się koszty operacyjne bez amortyzacji nakładów inwestycyjnych, a także dodatkowo amortyzację nakładów odtworzeniowych oraz koszty finansowania inwestycji (o ile występują).
- 3) Okres prognozy finansowej powinien obejmować fazę inwestycyjną oraz czas amortyzacji nakładów inwestycyjnych.
- 4) Ustalić wynik różnicy pomiędzy sumą zdyskontowanych przychodów a sumą zdyskontowanych kosztów projektu, dla całego okresu referencyjnego analizy.
- 5) Jeżeli wynik ww. różnicy jest większy od „0” to projekt generuje zysk operacyjny. Jego wartość należy odjąć od wydatków kwalifikowanych projektu.
- 6) Dofinansowanie projektu nie może przekroczyć różnicy pomiędzy kosztami kwalifikowanymi a wygenerowanym zyskiem operacyjnym (**Kwota pomocy $\leq EC - ZO$**).
- 7) Następnie należy sprawdzić czy **wyliczona kwota pomocy nie przewyższa kwoty maksymalnego dofinansowania z SzOOP w ramach danego Działania/Poddziałania (max % x koszty kwalifikowalne)**, a w przypadku wystąpienia takiej sytuacji przyjąć niższą kwotę i niższy % dofinansowania.

- 8) Dla projektów, które wymagają zastosowania metody „zysku operacyjnego” nie stosuje rozliczania generowanych dochodów na podstawie art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013.

Przykładowa tabela obliczeń „zysku operacyjnego”

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	(...)
Przychody operacyjne:				
Koszty:				
– operacyjne (bez amortyzacji nakładów inwestycyjnych)				
– amortyzacja nakładów odtworzeniowych				
– koszty finansowe inwestycji				
Zysk operacyjny (przychody – Σ kosztów)				
Zdyskontowany zysk operacyjny (stopa dysk. 2,85%)				
Σzdyskontowanych zysków operacyjnych (ZO)				

Zysk operacyjny wylicza się ex ante na podstawie rozsądnych prognoz i co do zasady nie ustala się go ponownie (za wyjątkiem aktualizacji stopy dyskontowej). Jednak każdorazowo przy zmianie kosztów kwalifikowalnych (w tym również po podpisaniu umowy o dofinansowanie) konieczne jest ponowne wyliczenie kwoty pomocy poprzez odjęcie zysku operacyjnego od kosztów kwalifikowalnych i przyrównanie do maksymalnego poziomu dofinansowania dla danego działania RPO.

Jeżeli **zysk operacyjny** < 0, kwota pomocy będzie się odnosiła jedynie do kosztów kwalifikowalnych projektu (**Kwota pomocy = EC × MaxCRpa**).

Do dyskontowania przepływów w obliczeniach „zysku operacyjnego” należy zastosować stopę dyskontową podaną na stronie UOKiK https://www.uokik.gov.pl/stopa_referencyjna_i_archiwum.php. W 2018 r. wynosi ona 2,85 % (1,85% stopa referencyjna + 1 p.p.).

Przykład

Projekt dotyczy rozbudowy infrastruktury lokalnej. Realizowany będzie przez przedsiębiorstwo inne niż małe i średnie. Projekt podlega rygorom art. 56 Rozporządzenia KE nr 651/2014 (zysk operacyjny).

Wartość wydatków kwalifikowanych, zgodnie z zasadami ogólnymi wynosi 5,2 mln zł.

Zgodnie z analizą finansową:

- zdyskontowane przychody dla 20 letniego okresu referencyjnego wyniosą 1,2 mln zł,
- zdyskontowane koszty operacyjne wyniosą 1 mln zł.

Zysk operacyjny w rozumieniu art. 56 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014 wynosi 0,2 mln zł (czyli 1,2 mln zł - 1 mln zł = 0,2 mln zł).

Zgodnie z art. 56 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014 dofinansowanie nie może przekroczyć kwoty 5 mln zł (5,2 mln – 0,2 mln = 5 mln).

Następnie należy sprawdzić warunki dofinansowania na zasadach ogólnych, tj.

$5,2 \text{ mln zł} \times 85 \% = 4\,420\,000,00 \text{ zł}$

dofinansowanie wg zasad ogólnych		dofinansowanie wg „zysku operacyjnego”
EC × MaxCRpa	<	EC – ZO
5,2 mln zł × 85 %		5,2 mln – 0,2 mln
4 420 000,00 zł		5 000 000,00 zł.

Dofinansowanie dla projektu nie może przekroczyć kwoty 4 420 000,00 zł ustalonej według zasad ogólnych (wartość mniejsza spośród porównywanych).

5.3. Źródła finansowania

W punkcie tym powinien znaleźć się opis wszystkich źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych projektu.

Należy jednoznacznie wskazać, o jaką kwotę i poziom % dofinansowania z EFRR w ramach RPO ubiega się wnioskodawca.

Zaleca się przedstawienie montażu finansowanego projektu w formie tabeli (z ewentualnym podziałem na wydatki kwalifikowane i niekwalifikowane).

Przykład:

Nazwa źródeł finansowania wydatków	Wydatki razem		Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
	zł	%	zł	zł	zł
Środki wspólnotowe (EFRR)					
Krajowe środki publiczne, w tym:					
budżet państwa (nazwa dysponenta)					
budżet jst (nazwa)					
inne środki publiczne (nazwa funduszu/podmiotu)					
Prywatne (udział finansowy ostatecznych odbiorców)					

Suma źródeł finansowania musi być równa wartości nakładów inwestycyjnych.

Poziom i wartość wnioskowanego dofinansowania powinny być zgodne z zapisami SZOOP, ogłoszeniem o konkursie, Regulaminem konkursu oraz przepisami dotyczącymi udzielania pomocy publicznej / de minimis (jeśli dotyczy).

W zakresie projektów objętych pomocą publiczną i pomocą de minimis – patrz zapisy Regulaminu konkursu.

W przypadku finansowania wkładu własnego za pomocą kapitału obcego (kredytów, pożyczek, emisji papierów dłużnych itd.), należy określić podstawowe zakładane parametry: wartość, waluta, oprocentowanie (stałe czy zmienne), okres spłaty, okres karencji, prowizja, rodzaj spłat (miesięcznie, kwartalnie, rocznie).

Jeżeli inwestycja będzie finansowana ze środków innych podmiotów, należy określić podstawę prawną i warunki przyznania takiego dofinansowania. W takich sytuacjach, należy określić:

- podstawę prawną,
- przedmiot dofinansowania,
- warunki przyznania takiego dofinansowania.

5.4. Koszty operacyjne

Koszty operacyjne - dla potrzeb ustalania wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczania wartości dofinansowania przyjmuje się, że są to koszty eksploatacji i utrzymania (np. wynagrodzenia, surowce, elektryczność), koszty administracyjne i ogólne, koszty związane ze sprzedażą i dystrybucją. Przy określaniu kosztów operacyjnych na potrzeby analizy projektu nie należy uwzględniać pozycji, które nie powodują rzeczywistego wydatku pieniężnego, nawet jeżeli są one zazwyczaj wykazywane w bilansie lub rachunku zysków i strat. Do kosztów operacyjnych nie należy zatem zaliczać kosztów amortyzacji oraz rezerw na nieprzewidziane wydatki. Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty finansowania (np. odsetki od kredytów). Podatki bezpośrednie (m.in. podatek dochodowy) powinny być uwzględniane jako koszt wyłącznie w ramach analizy trwałości. Na potrzeby wyliczenia wskaźnika luki w finansowaniu razem z kosztami operacyjnymi należy ująć również nakłady odtworzeniowe związane z elementami infrastruktury, o okresie użytkowania krótszym niż okres odniesienia analizy.

- Wytyczne MRiF

Koszty dotyczące projektu należy oszacować lub ustalić w wyniku porównania kosztów działalności bez realizacji projektu i po realizacji projektu, w odpowiednim okresie referencyjnym.

Dla projektów zaleca się wyróżnić koszty:

- zużycia materiałów,
- zużycia paliw,
- zużycia energii,
- innych mediów (woda, ścieki, komunikacja telefoniczna, łącza internetowe),
- wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników,
- usług obcych,
- remontowe (odtworzeniowe),
- transportu,
- koszty bieżącego i okresowego utrzymania drogowego (dla infrastruktury drogowej),
- kontroli jakości,
- zarządzania,
- opłat (np. za korzystanie ze środowiska),
- ubezpieczeń majątkowych,
- pozostałe.

Jeżeli projekt przewiduje różne rodzaje działalności zaleca się prezentację i uzasadnienie kosztów według rodzaju dla każdej z nich (np. odrębne przedstawienie i uzasadnienie kosztów utrzymania zrewitalizowanej przestrzeni miejskiej, terenów i infrastruktury rekreacyjnej oraz ośrodka aktywizacji społecznej).

Zgodnie z obowiązującą zasadą kasową koszty należy podawać tylko wtedy, gdy następuje wpływ środków pieniężnych lub ponoszone są wydatki. W analizie **nie należy uwzględniać:**

- spadku wartości i amortyzacji – w ich miejsce należy przewidzieć koszty remontowe (odtworzeniowe) w planowanych latach poniesienia wydatków,
- rezerw na przyszłe odnowienie majątku lub na zdarzenia warunkowe.

Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty kapitałowe (np. odsetki od kredytów).

Dla każdej kategorii kosztów wymagane jest szczegółowe uzasadnienie przyjętych założeń, które powinno być poparte np.:

- danymi historycznymi oraz doświadczeniem wnioskodawcy,
- informacjami wynikającymi z dokumentacji technicznej (np. zapotrzebowanie na energię, zużycie materiałów, przeglądy techniczne, trwałość),
- założeniami dotyczącymi planowanej działalności i organizacji pracy (liczba pracowników, wynagrodzenia),
- fizycznym i technologicznym zużyciem środków,
- wymaganą częstotliwością napraw i remontów,
- wymogami prawa (np. ubezpieczenia społeczne, podatki od nieruchomości).

Jeżeli projekt związany jest z emisją zanieczyszczeń do środowiska, należy zapewnić realizację zasady „zanieczyszczający płaci”.

Oszczędności

Sytuacja, gdy wskutek realizacji projektu koszty ulegają zmniejszeniu, wymaga szczególnego uwzględnienia w analizie. Oszczędności występować będą między innymi w projektach, których cele dotyczą zmniejszenia zużycia lub strat energii, co ma bezpośrednie powiązanie z kosztami jej zakupu (wytworzenia).

*Oszczędności kosztów działalności osiągnięte przez operację są traktowane **jako dochody**, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.*

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

*W przypadku niektórych typów projektów, ich realizacja może spowodować oszczędność kosztów operacyjnych w stosunku do scenariusza bez projektu. Dla projektów, o których mowa w art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013, **oszczędność kosztów operacyjnych powinna zostać uwzględniona w analizie luki w finansowaniu**, chyba że nastąpi równoważne zmniejszenie środków dotychczas otrzymywanych od podmiotów publicznych, np. dotacji na działalność operacyjną. Oszczędność kosztów może zostać pominięta, jeżeli beneficjent przedstawi szczegółowy mechanizm ustalania wysokości otrzymywanej dotacji, zgodnie z którym korzyści wynikające z oszczędności kosztów operacyjnych będą równe obniżeniu kwoty dotacji dla danego podmiotu. Przy obliczaniu luki w finansowaniu można pominąć tylko oszczędności kosztów operacyjnych do wysokości kwoty obniżenia dotacji*

- Wytyczne MRiF

Ze względu na istotność zagadnienia, w analizie należy – najlepiej w odrębnym zestawieniu – zaprezentować wszystkie możliwe do uzyskania oszczędności (koszty ze znakiem ujemnym w poszczególnych kategoriach kosztów operacyjnych).

W przypadku podmiotów, które uzyskują dotację na działalność (np. niektóre podmioty publiczne) należy przedstawić konkretną informację, czy i w jakim stopniu zostanie zmniejszona dotacja dla wnioskodawcy.⁵ Należy wówczas przedstawić mechanizm

⁵ Patrz definicja oszczędności zamieszczona na s. 15 Wytycznych MRiF: *W sytuacji, gdy beneficjent (np. gmina) realizuje projekt polegający na termomodernizacji budynku publicznego (np. szkoły) i – w związku z powstałymi w wyniku projektu oszczędnościami kosztów operacyjnych (w tym przypadku kosztów ogrzewania) – dotacja na działalność operacyjną w danym roku zostaje obniżona o kwotę ww. oszczędności wygenerowanych w danym roku, przedmiotowy projekt nie stanowi projektu generującego dochód.*

korygowania wartości otrzymywanych środków na działalność bieżącą o całość lub część oszczędności.

5.5. Analiza popytu

W zależności od przedmiotu projektu w tym miejscu należy przedstawić szacunek:

- liczby, rodzajów osób i podmiotów korzystających z infrastruktury projektu,
- dane dotyczące rodzajów usług, towarów,
- zapotrzebowania i popytu na oferowane usługi / produkty.

Analiza powinna być ściśle powiązana z częścią diagnostyczną studium, w zakresie:

- sytuacji demograficznej,
- występujących problemów oraz obecnego poziomu zaspokojenia potrzeb, których dotyczy projekt,
- dostępności cenowej i poziomu cen na rynku.

Zaplanowany popyt będzie również odzwierciedlony we wskaźnikach rezultatu przedsięwzięcia.

Należy dołożyć starań, aby założenia co do zakresu planowanych usług były oszacowane realnie i były możliwe do osiągnięcia przez wnioskodawcę / operatora.

Popyt należy oszacować w sposób szczególnie staranny, gdyż:

- będzie on monitorowany przez wskaźniki rezultatu (brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może być związany z koniecznością zwrotu udzielonej dotacji),
- brak zainteresowania ofertą ze strony odbiorców może zagrozić opłacalności i trwałości przedsięwzięcia.

Informacje na temat spodziewanego popytu należy podać zgodnie z wymogami i metodologią przedstawioną w *Wytycznych MRIF* z 2017 r.

5.6. Przychody

Niniejszy punkt dotyczy projektów, dla których przewiduje się odpłatne świadczenie usług lub sprzedaż (np. biletów, wynajmu powierzchni, usług wodnych, opłat parkingowych itd.) związanej z realizacją i funkcjonowaniem projektu. W przypadku braku przychodów należy o tym jednoznacznie poinformować.

W analizie finansowej projektów odnośnie oszczędności należy stosować wprost ww. interpretację. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że informacja w zakresie obniżenia „dotacji” przekazywanej na funkcjonowanie infrastruktury, powinna być jednoznacznie przedstawiona i uzasadniona w części opisowej i obliczeniowej analizy finansowej. Kwestia ta może być przedmiotem weryfikacji na późniejszych etapach.

Przychody to:

wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi (...) uzyskane w okresie odniesienia.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

(...) należy uwzględnić zarówno wkład ze strony nowych użytkowników, jak i dodatkowe wkłady ze strony już istniejących użytkowników nowej lub rozszerzonej usługi lub infrastruktury.

- art. 16 Rozporządzenia nr 480/2014

Podczas analizy potencjalnych przychodów projektu należy zwrócić szczególną uwagę na konsekwencje niepełnej identyfikacji lub nierzetelnej prognozy przychodów w tym ryzyko zwrotu części wypłaconej dotacji określony w rozdziale 11 *Wytycznych MRIF z 2017 r.*

Wśród kategorii przychodów należy wyróżnić:

- przychody spełniające przesłanki art. 61 Rozporządzenia Rady (UE) nr 1303/2013; przychody te będą stanowiły element uwzględniany w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt,
- przychody uzyskiwane w trakcie realizacji inwestycji (tzw. przychody incydentalne, np. ze sprzedaży drewna z niezbędnych do wycięcia dla realizacji projektu drzew, ze sprzedaży złomu, gruzu z rozbiórki, z reklam instalowanych na placu budowy); przychody te nie są uwzględniane w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt. Ich wartość pomniejsza wprost kwotę wydatków kwalifikowanych.

W zakresie projektów rewitalizacyjnych w szczególny sposób należy uwzględnić:

- elastyczność cenową popytu - akceptowalność społeczną cen mediów, usług i produktów dla gospodarstw domowych, turystów, najemców i innych odbiorców,
- zasadę „zanieczyszczający płaci”,
- przychody za świadczenie usług o charakterze publicznym (np. bilety wstępu do muzeów, częściowa odpłatność działalności kulturalną, usługi socjalne),
- przychody z usług „komercyjnych” (np. wynajmy, sprzedaż usług turystycznych itd.).

Przychodami nie będą:

- wpływy związane z np. dotacjami JST, budżetu państwa, nawet jeżeli ich wysokość jest kalkulowana w odniesieniu do konkretnej liczby świadczonych usług lub osób korzystających z danej infrastruktury (np. dotacja gminy do usług komunalnych),
- darowizny, które nie stanowią przychodu w rozumieniu niniejszej *Instrukcji*.

Wpływy tego rodzaju należy uwzględnić w analizie finansowej trwałości projektu.

Przychody w czasie realizacji inwestycji

Kwalifikowalne wydatki danej operacji, które mają być dofinansowane z EFSI, są pomniejszane o dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania operacji, wygenerowany bezpośrednio wyłącznie podczas jej wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową. W przypadku, gdy nie wszystkie koszty inwestycji są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany pro rata do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztów inwestycji.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

Jeżeli podczas realizacji projektu wnioskodawca spodziewa się uzyskać przychody, należy opisać, czego one dotyczą oraz określić ich przewidywaną wartość. Mogą one dotyczyć np.:

- sprzedaży ziemi, gruzu,
- drewna z wycinki,
- złomu z rozbiórki,
- udostępnienia powierzchni reklamowej na ogrodzeniu placu budowy itd.

Od wydatków kwalifikowanych odejmowany powinien być tylko dochód, a więc przychody po odjęciu kosztów ich uzyskania.

Przykład

W związku z rewitalizacją przestrzeni miejskiej konieczna jest wycinka drzew. Wartość pozyskanego drewna oszacowano na 17000 zł, natomiast koszty wynoszą: 12000 zł – koszty opłat administracyjnych za wycinkę, 2000 zł – koszty robocizny.

W tym przypadku wydatki kwalifikowane projektu należy obniżyć o 3000 zł, t.j. 17000 – (12000+2000) = 3000 zł.

5.7. Wartość rezydualna

Wartość rezydualna odzwierciedla potencjalne korzyści finansowe, które mogą być osiągnięte w czasie wykraczającym poza okres analizy.

W przypadku gdy przewidziany czas użytkowania aktywów danej operacji przekracza okres odniesienia, ich wartość rezydualna jest określana przez obliczenie wartości zaktualizowanej netto przepływów pieniężnych w pozostałych latach trwania operacji (...).

Wartość rezydualna inwestycji jest włączona do obliczeń zdyskontowanego dochodu operacji jedynie wówczas, gdy przychody przewyższają koszty.

- art. 18 Rozporządzenia nr 480/2014

Wartość rezydualna występuje w ostatnim roku analizy.

Należy ją obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_r = CF_{n+...} \times i$$

gdzie:

$CF_{n+...}$ – to przepływy pieniężne (dla ostatniego roku analizy: $n+...$),

i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny.

Uwaga:

- 1) Wartość rezydualna wystąpi tylko, jeśli przepływy ostatniego roku analizy ($CF_{n+...}$) będą dodatnie.
- 2) W ostatnim roku analizy nie należy zaniżać przychodów ani zawyżać kosztów operacyjnych. Nakłady odtworzeniowe i remontowe w ostatnim roku analizy nie powinny przekraczać średniej tych nakładów w pozostałych latach okresu referencyjnego.
- 3) Liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny wymaga konkretnego uzasadnienia. Ustalenia najlepiej poprzeć analizą umorzenia wartości środków trwałych,
z uwzględnieniem:
 - rodzaju aktywów,
 - intensywności eksploatacji,

- stawek amortyzacyjnych,
 - ponoszonych nakładów odtworzeniowych i remontowych.
- 4) Do obliczeń luki w finansowaniu wartość rezydualną przyjmuje się zdyskontowaną współczynnikiem dyskonta dla ostatniego roku okresu referencyjnego.
 - 5) Wartości rezydualnej nie uwzględnia się w analizie trwałości finansowej.

Przykład:

Projekt polega na budowie sieci ciepłowniczej zasilanej z elektrociepłowni na biomasę. Początkowa wartość środków trwałych wynosi 5 mln zł. Saldo przepływów pieniężnych dla ostatniego roku ($n+19$) wynosi 450 tys. zł.

Roczne umorzenie wartości środków trwałych, z uwzględnieniem wymogów określonych w niniejszej Instrukcji ustalono na poziomie 7 %. Umorzenie przedstawia się następująco:

$n + \dots$	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wartość środków trwałych (mln zł)	realizacja inwestycji	5,0	4,7	4,3	4,0	3,6	3,3	2,9	2,6	2,2	1,9	1,5	1,2	0,8	
$n + \dots$		15	16	17	18	19	20	21	22	Wartości dla $n+20$, $n+21$, $n+22$ przedstawiono, aby uzasadnić okres funkcjonowania sieci poza 20 letni okres analizy					
wartość środków trwałych (mln zł)		1,8	1,5	1,3	1,0	0,8	0,5	0,3	0,0						

Przewidywany okres użytkowania infrastruktury wynosi ok. 20 lat ($n+2$ do $n+21$), z tego ok. 2 lat poza okres referencyjny (poza $n+19$). W tej sytuacji:

$$Wr = CF_n \times i = 450 \text{ tys. zł} \times 2 \text{ lata} = 900 \text{ tys. zł}$$

W obliczeniach dochodów generowanych przez projekt uwzględniona zostanie wartość rezydualna zdyskontowana współczynnikiem dyskonta dla roku $n+19$ i stopie $r = 4\%$.

$$900 \text{ tys. zł} \times 0,3957 = 365,13 \text{ tys. zł}$$

5.8. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych

Dla projektu zgłoszonego do dofinansowania w ramach RPO należy obliczyć wskaźniki dyskontowe FNPV oraz FRR.

Wskaźniki te ustalane są na podstawie następujących przepływów finansowych projektu:

Przepływy:	Uwagi:
– nakłady inwestycyjne	– pełna wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację
– koszty operacyjne	– bez amortyzacji
	– w tym nakłady odtworzeniowe i remontowe
– oszczędności kosztów	– traktowane jak przychody
– przychody	– w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013
– wartość rezydualna	– tylko jeśli jest dodatnia

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności finansowej:

$$\text{FNPV: } FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n a_t S_t^C = \frac{S_0^C}{(1+r)^0} + \frac{S_1^C}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^C}{(1+r)^n}$$

$$\text{FRR } FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^C}{(1 + FRR / C)^t} = 0$$

gdzie:

S^C – salda przepływów pieniężnych generowanych przez projekt w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – finansowy współczynnik dyskontowy

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa

- Załącznik nr 2 do Wytycznych MRiF

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. Excel: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Projekty, które nie są objęte zasadami udzielania pomocy publicznej muszą spełniać łącznie kryteria progowe wskaźników finansowych, określone w *Szczegółowym Opisie Priorytetów RPO* oraz w *Podręczniku CBA, 2014* (s. 38), tj. **FNPV/C < 0** i **FRR/C < stopa dyskonta (4%)**.

Wymóg ten nie dotyczy inwestycji objętych przepisami o pomocy publicznej (art. 61 ust. 7 i ust. 8 Rozporządzenia UE nr 1303/2013).

Warunek nie dotyczy również projektów, w których nieujemna wartość FNPV wynika z generowania oszczędności kosztów operacyjnych, które są następnie kompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność operacyjną (np. projekty termomodernizacyjne itp.).

Analizę z wyliczeniem ww. wskaźników dyskontowych należy sporządzić również dla projektów, dla których nie występują przychody albo koszty operacyjne.

Dodatkowo zaleca się przedstawienie obliczenia wskaźników FRR/_K oraz FNPV/_K. FRR/_K mierzy zdolność projektu do zapewnienia odpowiedniego zwrotu kapitału zainwestowanego przez podmiot odpowiedzialny za projekt (środków własnych i pożyczonych). Kapitał ten jest brany pod uwagę wtedy, gdy jest opłacony; pożyczki i kredyty natomiast wtedy, kiedy są spłacane. Należy też uwzględnić koszty operacyjne, stosowne (należne) odsetki oraz przychody. W kalkulacji nie powinno się natomiast uwzględniać wkładu EFRR (co nie oznacza, że w obliczeniach należy pominąć wkład środków publicznych krajowych, jeżeli występuje).

Obliczenia ww. wskaźników należy wykonać zgodnie z zasadami określonymi w *Wytycznych MRiF*.

5.9. Trwałość finansowa projektu

Projekt, który ma być wsparty w ramach RPO powinien mieć zapewnioną trwałość finansową, zwłaszcza, że w wielu przypadkach będzie generować straty. Oznacza to, że wnioskodawca

(i ewentualny operator) powinien dysponować wystarczającymi środkami do realizacji oraz utrzymania infrastruktury w przyszłości.

Analiza trwałości finansowej wymaga:

- ustalenia wyników finansowych projektu (w tym jego zdolności do pokrywania kosztów eksploatacji),
- nałożenia ich na sytuację finansową jednostki (wnioskodawcy, operatora) i ustalenia jej zdolności do pokrywania kosztów funkcjonowania projektu.

W analizie trwałości finansowej:

- podaje się nominalne (niezdykontowane) wartości przepływów pieniężnych,
- nie uwzględnia się wartości rezydualnej.

Przepływy środków finansowych, jakie należy w tym celu uwzględnić powinny brać pod uwagę, wszystkie (krajowe i UE) zaangażowane środki finansowe, kredyty i pożyczki, wraz z ich spłatą, koszty obsługi zadłużenia, wpłaty własne oraz wypłaty dywidend (nadwyżki projektu).

Dane w analizie trwałości powinny bazować na aktualnych dokumentach finansowych podmiotu:

- w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – na sprawozdaniach z wykonania budżetu, aktualnym budżecie oraz wieloletniej prognozie finansowej,
- dla pozostałych podmiotów – na sprawozdaniach finansowych z ostatnich lat.

Istotne zmiany prognozowanych danych finansowych, zmiany trendów danych wymagają konkretnego uzasadnienia.

Należy zwrócić szczególną uwagę na zharmonizowanie w czasie wpływów i wydatków inwestycyjnych. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na:

- sytuację podmiotów, którym nie przysługują zaliczki na poczet dofinansowania. W takich przypadkach przekazanie płatności następuje w terminie do 90 dni od dnia złożenia przez Beneficjenta do Instytucji Zarządzającej wniosku o płatność z zastrzeżeniem dostępności środków na rachunku bankowym.
- od 2017r. w przypadku, gdy podatnik w danym okresie rozliczeniowym nie dokonywał czynności opodatkowanych podatkiem od towarów i usług kwota podatku naliczonego podlega zwrotowi w terminie 180 dni. Na pisemny wniosek podatnika urząd skarbowy dokonuje w takim przypadku zwrotu w terminie 60 dni, jeżeli podatnik złoży w urzędzie skarbowym zabezpieczenie majątkowe

(<http://www.mf.gov.pl/documents/766655/5f7be4e8-8b00-4c70-8f1e-fd6b4f6d6fcb>)

W wielu przypadkach może oznaczać to konieczność posiadania środków w kwocie przekraczającej wkład własny, a także np. VAT. Konieczne może być również uzupełnienie analizy finansowej o **przepływy środków pieniężnych w wartościach brutto w okresach kwartalnych** (z uwzględnieniem salda środków pieniężnych na początek oraz na koniec okresu) w okresie realizacji inwestycji uwzględniających powyższe założenia (tj. zwroty VAT, refundacje dotacji wypłacane w okresach przyszłych) umożliwiające weryfikację wykonalności etapu inwestycyjnego projektu.

W przypadku korzystania z kapitału obcego (pożyczonego) w studium należy:

- a. uprawdopodobnić źródła finansowania projektu w formie kredytu/pożyczki, w szczególności czy pozyskano np. promesę kredytową/pożyczki, umowę kredytową/pożyczki, decyzję kredytową, zaświadczenie banku/pożyczkodawcy, opinię banku/pożyczkodawcy o zdolności kredytowej do zaciągnięcia kredytu/pożyczki w wysokości wskazanej w studium wykonalności, bądź inny dokument potwierdzający dokonanie przez bank/pożyczkodawcę oceny zdolności kredytowej podmiotu wraz z deklaracją udzielenia kredytu/pożyczki.

W przypadku finansowania projektu pożyczką udzieloną przez udziałowca/podmiot gospodarczy nie będący instytucją finansową oprócz należy dodatkowo uzasadnić czy podmiot ten posiada zdolność do udzielenia pożyczki w deklarowanej kwocie,

- b. wskazać planowane zabezpieczenia kredytu (np. w formie wykazu wycenionych składników majątku z wyłączeniem składników inwestycji w ramach niniejszego projektu) adekwatnych do wielkości planowanego zobowiązania.

Powyższe konieczne jest z w szczególności w przypadku, gdy wartość projektu jest znacząca w stosunku do dotychczasowej skali działalności podmiotu,

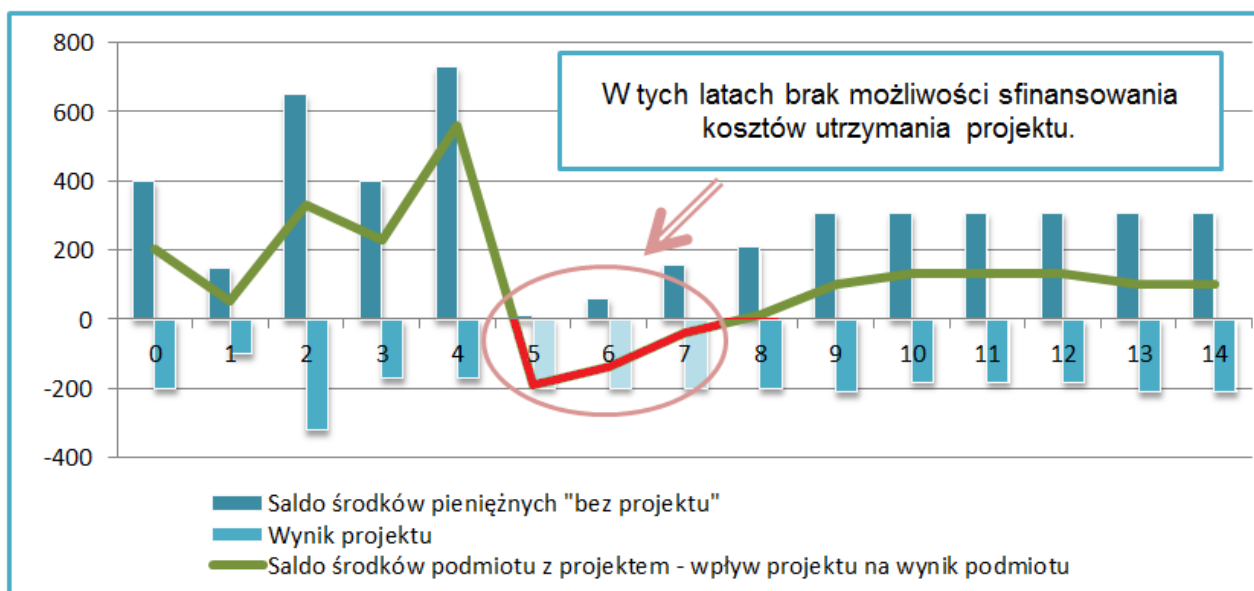
W przypadku zamiaru przeznaczenia na realizację projektu środków własnych (np. wpłatę właścicieli przedsiębiorstwa, podniesienie kapitału spółki przez udziałowców) w studium należy uwiarygodnić posiadanie przez te osoby/podmioty środków na sfinansowanie projektu poprzez analizę np.: deklaracji podatkowych, stanu rachunku bankowego, wykazu lokat bankowych, wykazu płynnych składników majątku właścicieli przedsiębiorstwa, który podlegać będzie ewentualnemu spieniężeniu itd.

Ze względu na rozliczenie dotacji w formie refundacji poniesionych wydatków, w przypadku posiadania środków na kwotę mniejszą niż całość wydatków inwestycyjnych (udokumentowanych zgodnie z w/w uwagami) proszę o uzupełnienie analizy finansowej o **przepływy środków pieniężnych w wartościach brutto w okresach kwartalnych** (z uwzględnieniem salda środków pieniężnych na początek oraz na koniec okresu) w okresie realizacji inwestycji uwzględniających powyższe założenia (tj. zwroty VAT, refundacje dotacji wypłacane w okresach przyszłych) umożliwiające weryfikację wykonalności projektu pod względem finansowym

Przykład

Wnioskodawca zamierza zrewitalizować obszar przemysłowy. Prognozowane przepływy finansowe dla podmiotu oraz wyodrębnione dla projektu są następujące:

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Wynik podmiotu bez projektu	400	-250	500	-250	330	-720	50	100	50	100	0	0	0	0	0
Saldo środków pieniężnych „bez projektu”	400	150	650	400	730	10	60	160	210	310	310	310	310	310	310
Wynik projektu:	-200	-100	-320	-170	-170	-200	-200	-200	-200	-210	-180	-180	-180	-210	-210
Saldo środków podmiotu z projektem - wpływ projektu na wynik podmiotu	200	50	330	230	560	190	140	-40	10	100	130	130	130	100	100

Projekt generuje straty, analiza wskazuje na brak możliwości ich pokrycia ze środków, którymi dysponuje wnioskodawca (operator).

Jeżeli operator zbankrutuje, trwałość samej inwestycji może stracić znaczenie.

Analiza przepływów pieniężnych powinna wykazać, że beneficjent/operator z projektem ma dodatnie roczne saldo przepływów pieniężnych na koniec każdego roku, we wszystkich latach objętych analizą.

- Wytyczne MRiF

W analizie trwałości należy wykazać wszystkie posiadane i możliwe do uzyskania źródła sfinansowania ewentualnych strat projektu. Analiza trwałości dla wnioskodawcy / operatora z projektem, które wykazuje ujemne saldo środków na koniec roku oznacza, że podmiot nie będzie w stanie pokryć dodatkowych wydatków i brak trwałości finansowej. W takiej sytuacji dofinansowanie nie może być przyznane.

6. Analiza ekonomiczna

Analiza ekonomiczna ma na celu dokonanie oceny wkładu projektu w polepszenie warunków ekonomicznych i jakości życia w regionie.

IZ RPO wymaga, aby analiza ekonomiczna miała formę:

Rodzaj projektów	Warunek		Zakres analizy
Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	wartość kosztów kwalifikowanych poniżej 4 mln zł		a) identyfikacja korzyści i kosztów ekonomicznych
	wartość kosztów kwalifikowanych 4 mln zł i powyżej		a) identyfikacja korzyści i kosztów ekonomicznych b) oszacowanie wartości korzyści i kosztów ekonomicznych c) obliczenie wskaźników ENPV, ERR, B/C.

Analizy należy sporządzić zgodnie z zaleceniami przedstawionymi w *Wytycznych MRIF* z 2017 r., *Podręczniku CBA*, 2014 oraz Rozporządzeniu nr 207/2015.

6.1. Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu

a) Identyfikacja

W punkcie tym należy przedstawić (zidentyfikować, opisać i uzasadnić) czynniki zewnętrzne, które skutkują zaistnieniem korzyści społecznych i gospodarczych z punktu widzenia regionu (kraju).

Korzyści takie wiązać się będą z występowaniem specyficznych czynników zewnętrznych. Zazwyczaj czynniki te będą nawiązywać do określonych dla projektu wskaźników rezultatów lub oddziaływań.

W przypadku:

- analizy uproszczonej – należy określić i uzasadnić skalę korzyści, np. poprzez przypisanie im określonych wartości fizycznych,
- analizy kosztów i korzyści – należy dodatkowo oszacować wartość kosztów i korzyści.

Do najczęściej występujących korzyści ekonomicznych w zakresie projektów rewitalizacyjnych zaliczyć można:

- ułatwienie dostępu do usług publicznych (edukacyjnych, społecznych, rekreacyjnych itd.),
- zmniejszenie wydatków bieżących (np. w przypadku termomodernizacji),
- oddziaływania socjalne - zmniejszenie ubóstwa energetycznego,
- poprawa „jakości życia”,
- zmniejszenie negatywnych zjawisk społecznych, przestępczości, ubóstwa, wykluczenia społecznego, bezrobocia itd.
- korzyści wynikające ze zwiększenia aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców,

- wsparcie dla rodzin (eliminacja wykluczenia, sytuacji patologicznych, ubóstwa, umożliwienie rodzicom podjęcia pracy),
- zmniejszenie uzależnienia mieszkańców od wsparcia socjalnego (samodzielność finansowa, zaradność życiowa),
- podniesienie kwalifikacji mieszkańców (uczniów, studentów, osób starszych) oraz ich szans na rynku pracy
- zwiększenie dostępności obiektów i terenów publicznych dla osób niepełnosprawnych,
- poprawa jakości środowiska na obszarze rewitalizowanym (wody, stanu powietrza, dostępu do terenów zielonych itd.),
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- bezpośrednie i pośrednie wsparcie konkurencyjności lokalnej gospodarki,
- wzrost atrakcyjności obiektów, terenów pod względem turystycznym,
- korzyści wynikające z zachowaniem przed zniszczeniem obiektów dziedzictwa kulturowego,
- wzrost wartości nieruchomości na obszarze poddanym rewitalizacji,
- efekty wizerunkowe (np. kreowanie pozytywnego wizerunku gminy),
- inne korzyści wskazane z lokalnych programach rewitalizacji.

W przypadku każdej korzyści należy uzasadnić, czego ona dotyczy w konkretnym projekcie.

Korekta o efekty zewnętrzne oznacza, że w pozycjach wydatków i wpływów należy uwzględnić także zewnętrzne koszty i korzyści, którym bezpośrednio nie towarzyszą przepływy finansowe. Należy przy tym szczegółowo opisać i uzasadnić przesłanki przyjętych w tym zakresie szacunków.

Do **korzyści zewnętrznych nie należą** wydatki związane z realizacją projektu, w tym np.:

- zyski wykonawców projektu,
- wynagrodzenia robotników budowlanych lub podwykonawców,
- wynagrodzenia personelu i inne koszty operacyjne, już uwzględnione w analizie finansowej projektu.

b) Wycena

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość opisanych korzyści.

Nie istnieje jedna uniwersalna metoda szacowania tych wartości. Ograniczone możliwości zastosowania wynikają głównie z trudności w uzyskaniu niezbędnych danych. Dlatego też przedstawiane czynniki i ich wartości powinny cechować:

- pewność lub obiektywnie wysokie prawdopodobieństwo zaistnienia,
- racjonalna metodologia oszacowania (poparta np. normami, obowiązującymi stawkami opłat, cenami rynkowymi, przeprowadzonymi badaniami naukowymi, statystyką).

Na cele wyceny wartości korzyści można wykorzystać dostępne opracowania i analizy (np. związane z ekonomiczną wartością pracy, poprawy kwalifikacji czy wartości i jakości życia). Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu,
- skali potencjalnego oddziaływania,
- lokalnych warunków dot. np. poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wśród źródeł danych do obliczeń wskazać można np.:

- *Podręcznik CBA, 2014*, s. 209-218, punkt 5.8 *Economic analysis*,
- wskaźniki ilościowe podawane w lokalnych programach rewitalizacji oraz szacunki cenowe według danych rynkowych i statystycznych – Bank Danych Lokalnych GUS.

Wartości korzyści ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego, jako wpływy ekonomiczne projektu.

6.2. Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu

Identyfikacja

W przypadku analizy uproszczonej należy określić i uzasadnić skalę negatywnych oddziaływań społecznych i ekonomicznych inwestycji. Niektóre rodzaje inwestycji w infrastrukturę mogą w istotnym stopniu oddziaływać na otoczenie. Należy rozważyć co najmniej następujące rodzaje negatywnego wpływu infrastruktury:

- uciążliwość budowy dla otoczenia (ujemny wpływ na funkcje mieszkaniowe, produkcyjne i usługowe, ograniczenie korzystania z infrastruktury i środowiska, transport materiałów budowlanych, możliwości poruszania się, przerwy w dostawie wody i zasilania elektrycznego itp.),
- negatywne oddziaływania podczas eksploatacji obiektu, np. hałas, punktowy wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza, wzrost natężenia ruchu samochodowego (dowóz materiałów budowlanych, towarów, odbiór odpadów, zwiększenie ruchu turystycznego), ograniczenie korzystania z nieruchomości (np. w wyniku instalacji rurociągów ciepłowniczych, linii kablowych), wzrost natężenia pól elektromagnetycznych itd.,
- zagrożenia trwałości technicznej i awarii (np. stabilności funkcjonowania sieci elektroenergetycznej zasilanej z wielu źródeł rozproszonych, uszkodzenia masztów i wirników elektrowni wiatrowych, wycieku czynnika roboczego w gruntowych pompach ciepła, zanieczyszczenia w przypadku pożaru, wycieku, skażenia powietrza w wyniku awarii biogazowni, powodzi itd.),
- utratę walorów krajobrazowych, rekreacyjnych, ograniczenie sposobu użytkowania nieruchomości sąsiednich,
- pogorszenie sytuacji finansowej przedsiębiorstw, które zajmują się dystrybucją tradycyjnych paliw energetycznych.

Oddziaływania negatywne należy odpowiednio opisać w analizie ryzyka, a te które są związane ze środowiskiem – uwzględnić w analizie oddziaływania na środowisko. W przypadku istotnych zagrożeń, należy przewidzieć odpowiednie działania prewencyjne i kompensacyjne.

Wycena

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość zidentyfikowanych kosztów ekonomicznych.

Podobnie jak w przypadku korzyści ekonomicznych, szacunki powinny być oparte na rzetelnej metodologii uzasadnionej przewidywanym stanem faktycznym.

Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu,
- skali potencjalnego oddziaływania,
- lokalnych warunków dotyczących stanu środowiska, form ochrony przyrody, dostępności źródeł energii i rodzajów paliw, poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz zapotrzebowania na energię itd.

Wartości kosztów ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego – jako koszty ekonomiczne projektu.

6.3. Analiza kosztów i korzyści

Analiza kosztów i korzyści obejmuje następujące działania:

- 1) korektę fiskalną,
- 2) przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe,
- 3) wycenę kosztów i korzyści zewnętrznych,
- 4) obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C.

Korekta fiskalna

Dotyczy wyeliminowania wpływu różnorodnych uregulowań fiskalnych na wartości finansowe i ekonomiczne. Zasady korekty fiskalnej:

- wszystkie wartości powinny być podawane w kwotach netto, bez podatków pośrednich (VAT, akcyza),
- należy pominąć wszystkie podatki bezpośrednie (dochodowe, majątkowe),
- należy pominąć subwencje i dopłaty ze środków publicznych, mające charakter przekazu pieniężnego (płatności transferowych),
- jako wyjątek - w kosztach wynagrodzeń należy uwzględnić wydatki na ubezpieczenia społeczne (jest to wynagrodzenie odłożone w czasie – *Podręcznik CBA*, 2014, s. 45).

Korekta fiskalna obejmuje:

- przepływy finansowe (nakłady inwestycyjne, koszty operacyjne, oszczędności kosztów, przychody),
- wszystkie korzyści i koszty ekonomiczne.

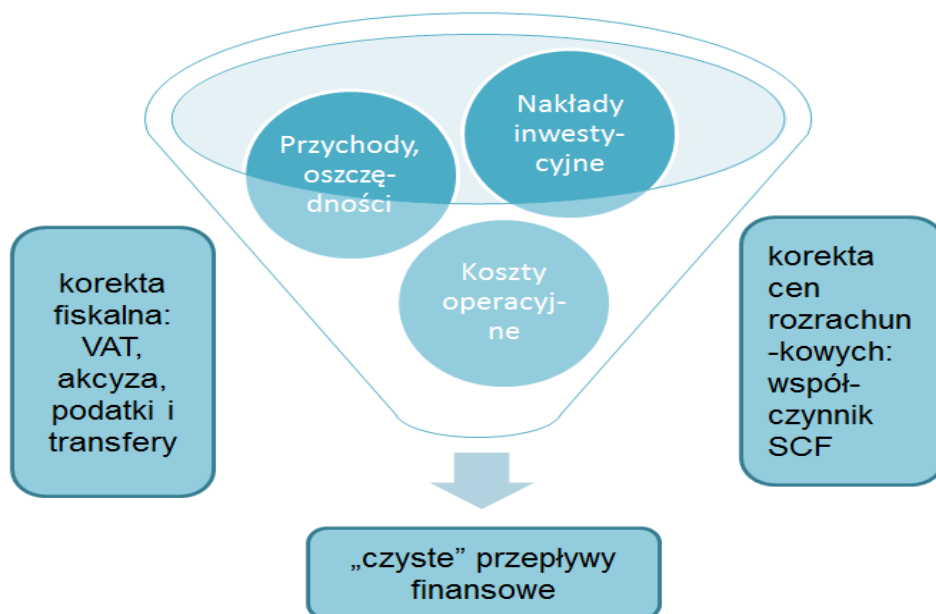
Przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe

Przekształcenie to ma na celu eliminację zniekształceń wyceny wynikających np. z ograniczeń konkurencji przez monopole, czy regulacje w zakresie prawa pracy.

Ze względu na znaczny stopień skomplikowania IZ RPO zaleca, aby:

- przekształcenia przepływów finansowych i ekonomicznych polegały na zastosowaniu Standardowego Współczynnika Konwersji (*Standard Conversion Factor*, *Podręcznik CBA* 2014, s. 46-47),
- współczynnik ten przyjmował wartość 1,00 i w praktyce nie zmieniał wartości analizowanych przepływów.

W indywidualnych sytuacjach wnioskodawca może zastosować współczynnik o innej wartości, np. jeśli stwierdzone zostanie, że wynagrodzenia są zawyżone ze względu na obowiązujące przepisy prawa w stosunku do wartości rynkowej pracy – w analizie ekonomicznej można obniżyć wartość tych kosztów operacyjnych. Wymaga to jednak szczegółowego uzasadnienia.

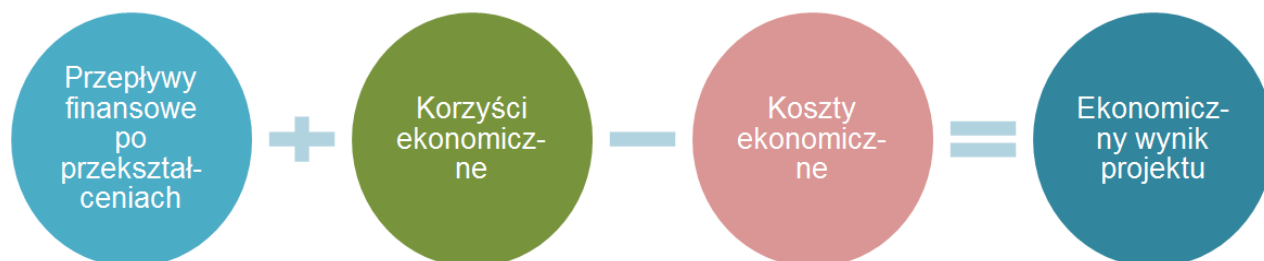

Wycena kosztów i korzyści zewnętrznych

Patrz punkt 7 niniejszej Instrukcji.

Obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C

Analiza ekonomiczna przeprowadzana jest na podstawie wyniku przepływów finansowych z uwzględnieniem korekt fiskalnych, cen rozrachunkowych oraz doliczenia efektów zewnętrznych.

Do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej stosowana jest, podobnie jak w analizie finansowej, metodologia zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Stopa dyskontowa do analiz ekonomicznych wynosi 5 %.

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp. dysk.	1,000	0,9524	0,9070	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107	0,6768	0,6446	0,6139	0,5847	0,5568	0,5303	0,5051
Rok n+	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
wsp. dysk.	0,4810	0,4581	0,4363	0,4155	0,3957	0,3769	0,3589	0,3418	0,3256	0,3101	0,2953	0,2812	0,2678	0,2551	0,2429

Na podstawie ekonomicznych przepływów pieniężnych należy wyznaczyć ekonomiczne wskaźniki efektywności przedsięwzięcia, czyli:

- ENPV projektu,
- ERR projektu,
- B/C projektu.

Do obliczenia ww. wskaźników należy wziąć pod uwagę:

- a) przepływy finansowe po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych:

- nakłady inwestycyjne
- koszty operacyjne
- + przychody i oszczędności

z uwzględnieniem korekty fiskalnej
i cen rozrachunkowych

- b) zewnętrzne koszty ekonomiczne (-),
- c) zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+),
- d) ekonomiczną wartość rezydualną (+).

Wartość rezydualna w analizie ekonomicznej powinna przedstawiać potencjalne korzyści, które można uzyskać w czasie wykraczającym poza okres referencyjny projektu. Należy ją obliczyć podobnie jak wartość rezydualną na potrzeby analizy finansowej, przy czym podstawą obliczeń powinien być ekonomiczny wynik projektu z ostatniego roku okresu referencyjnego.

Ekonomiczną wartość rezydualną należy obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_{re} = EF_{n+...} \times i$$

gdzie:

$EF_{n+...}$ – to ekonomiczny wynik projektu dla ostatniego roku analizy (n+...) obejmujący: przychody, oszczędności i koszty finansowe (skorygowane o efekty fiskalne i rozrachunkowe, bez finansowej W_r), zewnętrzne koszty i korzyści ekonomiczne,
 i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny (taka sama jak w analizie finansowej).

Ekonomiczna wartość rezydualna wystąpi tylko wtedy, gdy przepływy ostatniego roku analizy ($EF_{n+...}$) będą dodatnie.

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkusza obliczeniowych (np. MS Excel: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej:

$$\text{ENPV: } ENPV = \sum_{t=0}^n a_t S_t^E = \frac{S_0^E}{(1+r)^0} + \frac{S_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^E}{(1+r)^n}$$

$$\text{ERR } ENPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^E}{(1+ERR)^t} = 0$$

gdzie:

S^E – salda strumieni ekonomicznych kosztów i korzyści generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy
 n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1
 a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy
 r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%),

- Załącznik nr 2 do Wytucznych MIR

Wskaźnik B/C ($\frac{Benefits}{Costs}$) oznacza stosunek sumy zdyskontowanych korzyści do sumy zdyskontowanych kosztów generowanych w okresie referencyjnym.

Wzór do obliczenia wskaźnika B/C:

$$B/C: \quad B/C = \frac{\sum_{t=0}^n a_t B_t^E}{\sum_{t=0}^n a_t C_t^E} = \frac{\frac{B_0^E}{(1+r)^0} + \frac{B_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{B_n^E}{(1+r)^n}}{\frac{C_0^E}{(1+r)^0} + \frac{C_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{C_n^E}{(1+r)^n}}$$

gdzie:

B^E – strumień korzyści ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

C^E – strumień kosztów ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%)

- Załącznik nr 2 do Wytycznych MIR

Zgodnie z kryteriami oceny merytorycznej określonymi w *Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO*, dofinansowaniem ze środków EFRR może być objęty jedynie projekt ekonomicznie „korzystny”, tj. charakteryzujący się łącznie wskaźnikami:

- **ENPV > 0**
- **ERR > 5%**
- **B/C > 1**

Jeżeli ww. warunki nie są spełnione, projekt nie może zostać zakwalifikowany do dofinansowania z funduszy UE. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy projekt wykazuje ujemną ENPV, lecz powoduje znaczące korzyści, których nie można było wycenić (których kwantyfikacja i oszacowanie wartości byłoby obarczone zbyt dużym ryzykiem lub dla których wnioskodawca nie dysponuje wiarygodnymi i uzasadnionymi szacunkami). Dla tych kategorii oddziaływań należy przedstawić analizę jakościową i efektywności kosztowej, uwzględniającą charakterystykę i skalę pozytywnych i negatywnych oddziaływań.

Przykład

	Razem:	n+0	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	n+8	n+9	n+10	n+11	n+12	n+13	n+14
Nakłady inwestycyjne (-)	3000,0	1000,0	1000,0	1000,0												
Koszty operacyjne (-)	2400,0				200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0
Przychody i oszczędności (+)	1320,0				110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0
Zewnętrzne koszty ekonomiczne (-)	240,0				20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+)	6000,0				500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0
Ekonomiczna wartość rezydualna (+), i=3 lata	1170,0															1170,0
Razem koszty ekonomiczne (-):	5640,0	1000,0	1000,0	1000,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0
zdyskontowane koszty (r=5%)	4628,0	1000,0	952,4	907,0	190,0	181,0	172,4	164,2	156,4	148,9	141,8	135,1	128,6	122,5	116,7	111,1
Razem korzyści ekonomiczne (+):	8490,0	0,0	0,0	0,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	1780,0
zdyskontowane korzyści (r=5%)	5494,8	0,0	0,0	0,0	526,9	501,8	477,9	455,2	433,5	412,8	393,2	374,5	356,7	339,6	323,5	899,1
Ekonomiczny wynik projektu:	2850,0	-1000,0	-1000,0	-1000,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	1560,0
wartości zdyskontowane (r=5%)	866,8	-1000,0	-952,4	-907,0	336,9	320,9	305,6	291,0	277,2	264,0	251,4	239,4	228,0	217,2	206,8	788,0

Przykład ma charakter poglądowy.

Przepływy finansowe podano po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych. Wnioskodawca przewiduje, że inwestycja będzie funkcjonować minimum 3 lata poza okres referencyjny.

Obliczenie ekonomicznej wartości rezydualnej:

$$W_{re} = EF_{n+14} \times i$$

$$i = 3 \text{ lata}$$

$$EF_{n+14} = -200 \text{ (koszty operacyjne)} + 110 \text{ (przychody i oszczędności)} - 20 \text{ (koszty ekon.)} + 500 \text{ (korzyści ekon.)} = 390$$

$$W_{re} = 390 \times 3 = 1170$$

Ekonomiczne wskaźniki dyskontowe:

ENPV	ERR	B/C
866,8	8,69%	1,19

7. Analiza oddziaływania na środowisko

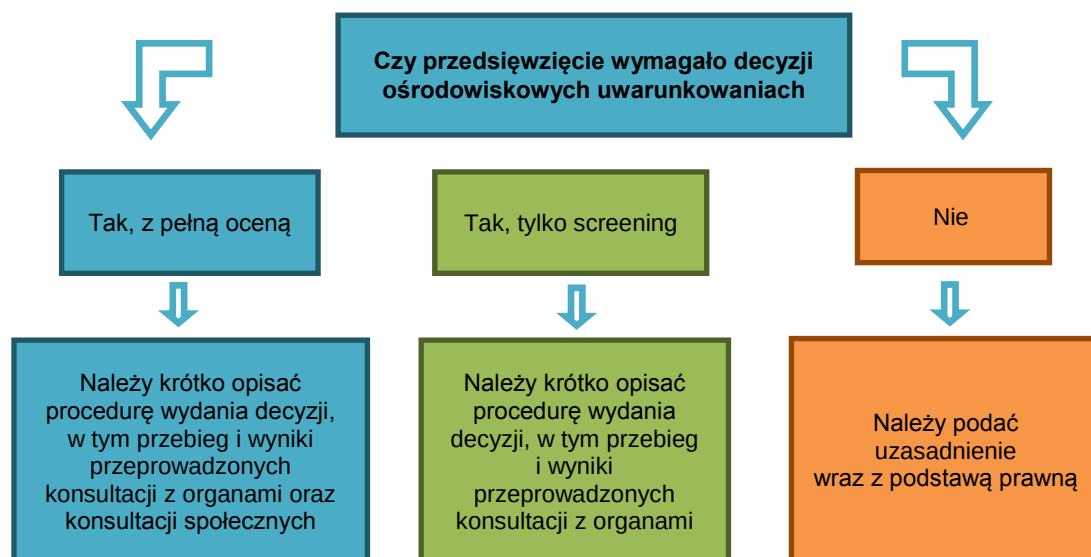
Należy opisać oddziaływania projektu na środowisko oraz uzasadnić zgodność przedsięwzięcia z zasadami polityki ochrony środowiska UE.

Informacje podawane w tym punkcie powinny być zgodne z zał. 3 do wniosku o dofinansowanie.

7.1. Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Należy krótko opisać, czy przedsięwzięcie wymagało uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- jeżeli nie – należy uzasadnić, dlaczego,
- jeżeli tak:
- należy opisać przebieg i stopień zaawansowania procedury związanej z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w tym opisać procedurę kwalifikowania przedsięwzięcia do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (screening) oraz procedurę pełnej oceny oddziaływania (scoping), o ile taka procedura była wymagana. Należy przedstawić informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji społecznych (o ile były wymagane) oraz informacje dotyczące opinii i uzgodnień wydanych przez organy administracji właściwe w zakresie ochrony środowiska.

W przypadku inwestycji dotyczących obiektów kubaturowych, należy zwrócić szczególną uwagę na:

- 1) przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz realizowane na obszarze i w otulinach form ochrony przyrody;
- 2) wymogi ochrony gatunkowej.

W odniesieniu do kwestii ochrony gatunkowej, studium i załączane do wniosku dokumenty powinny jednoznacznie wskazywać, że badana była kwestia ewentualnego zagrożenia dla środowiska w odniesieniu do chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów

(występujących w zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia, w tym także poza obszarami chronionymi ustanowionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody).

Nie mogą być dofinansowane projekty, które kwalifikują się do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których zezwolenie na realizację inwestycji uzyskano przed wymaganą decyzją środowiskową.

7.2. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu

Zasada zrównoważonego rozwoju wynika wprost z przepisów prawa traktatowego. Zgodnie z kryteriami oceny projektów w ramach RPO WP 2014-2020 należy opisać czy projekt przewiduje:

- a) racjonalne gospodarowanie zasobami,
- b) ograniczenie presji na środowisko,
- c) uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu,
- d) podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ponadto w okresie programowania 2014-2020 należy skoncentrować się na celach Strategii Europa 2020 w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu i zrównoważonemu wykorzystaniu energii. W studium wykonalności należy:

- a) wyjaśnić, czy lub w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki ochrony środowiska, w tym w zakresie zmian klimatu zgodnie ze strategią Europa 2020,
- b) wskazać, w jaki sposób cele polityki ochrony środowiska zostały uwzględnione w danym projekcie (w szczególności poprzez efektywną gospodarkę zasobami, zachowanie różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, odporność na skutki zmian klimatu),
- c) wskazać wydatki związane z działaniami adaptacyjnymi lub zapobiegającymi tym zmianom,
- d) udzielić odpowiedzi: czy lub w jaki sposób w projekcie uwzględniono zagrożenia związane ze zmianami klimatu, kwestie dotyczące przystosowania się do zmian klimatu i ich łagodzenia oraz odporności na klęski żywiołowe; np.:
 - czy rozważono alternatywne rozwiązanie dotyczące mniejszego zużycia węgla lub oparte na źródłach odnawialnych?
 - czy w trakcie przygotowywania projektu przeprowadzono ocenę zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych lub kontrolę podatności na te zagrożenia (np. ryzyko powodzi, ekstremalnych temperatur, burz i wiatru, osunięć ziemi)?
 - czy w ramach prowadzonych prac nad przygotowaniem projektu, w tym związanych z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniono kwestie związane ze zmianami klimatu?
 - czy zmiany klimatu wpłynęły na lokalizację inwestycji?
 - czy inwestycja w połączeniu ze zmianami klimatu będzie miała jakikolwiek pozytywny lub negatywny wpływ na otoczenie?
- e) jakie rozwiązania przyjęto w celu zapewnienia odporności na bieżącą zmienność klimatu i przyszłe zmiany klimatu w ramach projektu.

Dodatkowe informacje na temat przystosowania do zmian klimatu zawarte są między innymi w *Non-paper Guidelines for Project Managers: Making vulnerable investments climate resilient*⁶ oraz *Poradniku* Ministerstwa Środowiska w zakresie przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i

⁶ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/docs/non_paper_guidelines_project_managers_en.pdf

przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, MOŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>

7.3. Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko

Należy opisać najważniejsze czynniki, które mogą mieć wpływ na stan środowiska w fazie inwestycyjnej oraz podczas eksploatacji projektu.

Należy zwrócić uwagę na:

- stosowanie w projekcie zasad ostrożności, działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”,
- dotrzymanie przepisów o ochronie środowiska, w szczególności o ochronie gatunkowej,
- zrównoważone korzystanie ze środowiska i zasobów,
- kwestie efektywności energetycznej oraz ograniczanie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład

Rodzaj oddziaływania	Charakter, zasięg oddziaływania	Środki zapobiegawcze i naprawcze
Emisja hałasu podczas pracy sprzętu budowlanego (obiekt rewitalizowany)	Krótkotrwałe, bliskie – podczas prac budowlanych	Ogrodzenie terenu budowy, brak robót w porze nocnej, przeniesienie części pacjentów do sal zlokalizowanych dalej od miejsca prac.
Presja antropologiczna związana z utworzeniem infrastruktury rekreacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo (hałas, ruch, odpadki) (infrastruktura rekreacyjna)	Krótkotrwałe, cykliczne, w granicach 0-50 m od terenu objętego inwestycją	Działania informacyjne: - tablice informacyjne i regulamin korzystania z infrastruktury. Infrastruktura i zagospodarowanie terenu: - ogrodzenia - lokalizacja obiektów z zachowaniem odpowiedniej odległości od najcenniejszych siedlisk, - miejsca przystankowe i rekreacyjne poza terenem rezerwatu - nasadzenia zieleni izolacyjnej - system monitorowania terenu (kamery).
Inne ...		

7.4. Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Należy przedstawić informację, czy projekt (lub jego element) może oddziaływać na formy objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000, albo inne formy ochrony przyrody wymienione w ustawie

o ochronie przyrody.

Jeżeli tak - należy podać nazwę oraz numer obszaru Natura 2000 (ewentualnie nazwę innej formy ochrony przyrody) oraz określić możliwe oddziaływania projektu na stan środowiska, w tym w szczególności na gatunki objęte ochroną, ze szczególnym uwzględnieniem dyrektyw.

Zabrania się (...) podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub*
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

- ustawa o ochronie przyrody

Jeżeli projekt jest zlokalizowany poza terenami chronionymi, należy również przeanalizować, czy może on skutkować istotnymi oddziaływaniami na podlegające ochronie siedliska lub gatunki.

W przypadku stwierdzenia istotnego oddziaływania projektu na ww. formy ochrony przyrody, należy opisać zakres ograniczeń, działań kompensujących oraz system monitorowania występujących wpływów.

Szczegółowe informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz innych form ochrony przyrody można uzyskać na stronach internetowych Generalnej oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (<http://natura2000.gdos.gov.pl/> oraz <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>).

8. Analiza ryzyka i wrażliwości

Przeprowadzenie oceny ryzyka ma na celu oszacowanie trwałości finansowej oraz realności celów projektu finansowanego z funduszy UE. Poprzez analizę ryzyka należy przede wszystkim rozumieć identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń. Analiza ryzyka polega na określeniu prawdopodobieństwa jego wystąpienia i jego wpływu na projekt. Ocena ryzyka umożliwia projektodawcy przygotowanie się do sytuacji, gdyby niektóre kluczowe zmienne dotyczące projektu okazały się inne niż przewidywano.

Dogłębna analiza ryzyka stanowi podstawę solidnej strategii zarządzania ryzykiem, którą z kolei uwzględnia się w projekcie. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie efektywności energetycznej i problemy środowiskowe.

Ocena ryzyka obejmuje dwa etapy:

- 1) **Analizę wrażliwości**, w ramach której określa się zmienne „krytyczne”, czyli te, których wahania mają największy wpływ na parametry finansowe i ekonomiczne przedsięwzięcia. W przypadku projektów sektora energetyki i efektywności energetycznej analiza wrażliwości powinna przedstawiać:
 - a) jak będzie kształtować się wynik finansowy projektu (FNPV) w przypadku:
 - zmian nakładów inwestycyjnych w zakresie +/- 20 %
 - zmian kosztów operacyjnych +/- 20 %
 - oraz zmian popytu lub przychodów (jeśli występują) w przedziale +/- 20 %;
 - b) jak będzie kształtować się wynik ekonomiczny projektu (ENPV) w przypadku:
 - zmian korzyści ekonomicznych w zakresie +/- 20 %
 - zmian kosztów i nakładów ekonomicznych +/- 20 %.

Szczegółnej analizie powinny być poddane te sytuacje, w których zmiana parametrów w sposób więcej niż proporcjonalny wpływa na finansowy lub ekonomiczny wynik przedsięwzięcia.

- 2) **Analizę ryzyka**, która obejmuje następujące elementy:
 - wykaz rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest projekt (możliwe przyczyny wystąpienia trudności),
 - uszeregowanie według prawdopodobieństwa wystąpienia i nasilenia skutków; (np. mało, średnio, wysoce prawdopodobne),
 - negatywne skutki generowane w związku z projektem, np. w powiązaniu z analizą wrażliwości,
 - określenie środków zapobiegawczych i zmniejszających ryzyko, w tym podmiotu odpowiedzialnego za zapobieganie ryzyku i jego skutkom, opis środków prewencyjnych i naprawczych.

Ze względu na znaczenie polityki adaptacji do zmian klimatu w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 obowiązkowym elementem analizy ryzyka jest uzasadnienie w zakresie oceny ryzyka:

- wpływu projektu na zmiany klimatu (np. wielkość emisji zanieczyszczeń do środowiska, „ślad węglowy”),
- wpływu zmian klimatu na projekt (t.j. zagrożenia projektu przez klęski żywiołowe, np.: wiatr i wyładowania atmosferyczne, grad, suszę, długotrwałe opady, podtopienia i powódź, osunięcia się ziemi, ekstremalne temperatury itd.).

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład:

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia (małe, średnie, duże)	Negatywne skutki	Środki zapobiegawcze i naprawcze
zainteresowanie społeczne inne niż przewidywano (np. zbyt mały lub zbyt duży popyt, konkurencja)	...	...	...
gotowość do ponoszenia dodatkowych wydatków	...	...	...
niewłaściwe oszacowanie kosztów projektu	...	...	...
administracyjne i związane z udzielaniem zamówień	...	...	...
związane z budową (opóźnienia, wady)	...	...	...
operacyjne (brak pracowników, wzrost kosztów, komplikacje z użytkowaniem)	...	...	...
finansowe (np. mniejsza lub zwrot dotacji)	...	...	...
regulacyjne (np. zmiana przepisów budowlanych, systemu wsparcia społecznego)	...	...	...
konflikty społeczne lub środowiskowe	...	...	...
wpływ inwestycji na zmiany klimatu (emisje...)	...	...	...
zagrożenia związane ze zmianami klimatu, w tym z klęskami żywiołowymi:	...	...	...
inne ryzyka środowiskowe (jakie?)	...	...	...

9. Załączniki:

9.1. Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym

Wymagany załącznikiem do studium wykonalności, jako materiał niezbędny do oceny projektu, jest wersja elektroniczna SW oraz analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym.

Przedstawienie arkusza kalkulacyjnego w wersji elektronicznej nie zwalnia z obowiązku zaprezentowania w treści studium analiz i obliczeń z konkretnym uzasadnieniem. (Załącznik nr 1).

9.2. Arkusz do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody w arkuszu kalkulacyjnym

W przypadku **projektów, które objęte są zasadami rozliczania dochodów, na podstawie art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013** wymagany załącznikiem do studium wykonalności, jako materiał niezbędny do oceny projektu, jest:

- wydruk i wersja elektroniczną (plik Excel) wypełnionego Arkusza do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody, który zawiera dane do wypełnienia tabeli D.3 we wniosku. (Załącznik nr 2 do Studium).

10. Autor studium, oświadczenie i podpis Wnioskodawcy

Studium wykonalności powinno:

- 1) zawierać informację o osobie oraz firmie, która je wykonała, np.:

Autor studium: *imię i nazwisko*:

Firma:

- 2) zawierać oświadczenie:

Oświadczenie Wnioskodawcy:

Oświadczam(y), że wszelkie informacje przedstawione w niniejszym dokumencie są prawdziwe, przedstawione w sposób rzetelny oraz przygotowane w oparciu o najpełniejszą wiedzę dotyczącą projektu oraz perspektyw i możliwości jego rozwoju.

Jestem świadomy, iż niedoszacowanie dochodu generowanego przez projekt w fazie operacyjnej lub celowe niedoszacowanie/przeszacowanie kosztów inwestycyjnych projektu w celu zmaksymalizowania dotacji UE, może zostać potraktowane jako nieprawidłowość, do której zastosowanie będą miały art. 143 i nast. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, ze zm.)

- 3) być opatrzone pieczęcią wnioskodawcy i podpisami osób upoważnionych do reprezentacji wnioskodawcy:

.....
Wnioskodawca (pieczęć)

.....
podpisy osób upoważnionych do reprezentacji Wnioskodawcy